

almira

Glasilo organizacije združenega dela ALMIRA — alpska modna industrija Radovljica z n. sol. o.

LETNIK IV.
ŠTEVILKA 1
april 1977

Ob 1. MAJU prazniku dela

čestitajo
vsem
članom
kolektiva

DRUŽBENOPOLITIČNE
ORGANIZACIJE,
SAMOUPRAVNI
ORGANI IN
VODSTVO OZD

40 let revolucionarnega boja

Ustanovni kongres KPS na Čebinah 1937 — Naj živi sloga in enotnost slovenskega delavstva! — Preroški manifest slovenskemu ljudstvu.

Zlet »Svoboda« — Stavke

Sklep o ustanovitvi KP Slovenije je bil sprejet že na IV. državni konferenci 1934, vendar položaj za ustanovitev še ni bil zrel, čeprav je bilo delovanje komunistične partije v Sloveniji zelo aktivno, še zlasti po 1935.

Zlet delavskih kulturnih društev »Svoboda« v Celju, ki ga je pripravil pokrajinski komite s pomočjo članov partije in simpatizerji v »Svobodah«, je bil silovita manifestacija slovenskega delavstva proti diktaturi, fašizmu in za mir.

V »Ljudski pravici« je bilo zapisano: »Celjski zlet je velik mejnik v življenju slovenskega delavstva, ki je ta dan po dolgem času mogočno manifestiralo za skupen nastop, svobodo, mir in napredek.«

Zdelo se je, da je bil zlet vir, iz katerega sta delavstvo in partija črpala moči. Delavci so terjali svoje pravice s stavkami. 1935 so se v stavki dvignili železarji, 1936 pa tekstilci, gradbinci, kovinarji, zasavski rudarji, vevški papirničarji in še drugi. V teh stavkah so se kovali temelji delavske enotnosti kot jedra bodočega ljudskofrontnega in pozneje narodnoosvobodilnega izganjanja. Podobno je bilo tudi drugod po Jugoslaviji.

NI ZA
IZPOSOJO
NA DOM

Tito na čelu partije

Ko je v Nemčiji prišel na oblast Hitler in se je vsej Evropi grozeče bližala nevarnost vojne in z njo zaslužnje vrste evropskih dežel in iztrebljanje »rasno manjvrednih narodov«, med njimi tudi Slovencev, se je pereče pokazala potreba, da se CK KPJ iz tujine vrne v domovino. Še posebej si je za to prizadeval Tito in končno to tudi dosegel.

1936 se je Tito vrnil v Jugoslavijo s posebnimi pooblastili, da konsolidira partijo. Tito je vsepovsod po domovini navezoval stike z mladimi revolucionarji in širil ideje revolucije, organiziral mladino, kmete, delavce in utrjeval zaupanje v partijo.

Titovo delovanje je odločilno vplivalo na strnjenje partijskih vrst, na enotnost njene misli in akcije.

1937 je Tito dejansko vodil partijsko delo v domovini, njegovi predlogi in pobude pa so bile tudi osnova vsebini sej CK KPJ, ki se je tedaj zadrževal v Parizu. Tito je v tem obdobju dokončal boj za partijo, pod njegovim vodstvom je prerasla v idejno in politično enotno, čvrsto organizirano bojno silo, rešeno oportunitizma in sektaštva, dogmatizma in frakcionaštva. Partija je postala resnično usposobljena za revolucionarno akcijo.

ČEBINE — 17.-18. april 1937

Proti koncu 1936 sta se v Ljubljani sestala Edvard Kardelj in Miha Marinko. Kardelj je Marinko seznanil z vrsto zanimivih novic in važnih odločitev, med katerimi je bila zagotovo najpomembnejša, da se končno začne z ustanovitvijo KPS in KPH. Za ustanovitev slovenske partije je bil zadolžen Edvard Kardelj, hrvaške pa Tito.

Kongres bi moral biti na takem kraju, kjer policije ne bi bodlo v oči zbiranje njej znanih komunistov. Marinko je obljubil Kardelju, da mu bo sporočil, če bi bilo mogoče kongres organizirati nekje okoli Trbovelj, koder bi delegati lahko prihajali iz različnih smeri.

Marinko se je s tovariši iz revirskega Okrožnega komiteja odločil za Čebine, za samotno Barličevo kmetijo. Barlič je bil namreč trden somišljenik in pristaš partije. Na ponovnem sestanku v Ljubljani je Marinko Kardelju na specialki pokazal Čebine s cerkvico, dogovorjene so bile javke, gesla, čas in razpoznavni znaki.

Čas sestanka je bil določen za osmo uro zvečer. Delegati, ki so jih na dogovorjenih mestih čakali člani revirskega Okrožnega komiteja, so se zbirali pri samotni cerkvici in čakali, ker glavnih iz Ljubljane še ni bilo. Ko je pri bližnjem Barličevem sosedu ugasnila luč, jih je gospodar prišel iskat. Pogreli so se v kmečki izbi, Barličeva mama pa jim je skuhalo čaja, postregla z domačim kruhom, gospodar pa je natočil sadjevca. Zunaj so se menjavali opazovalci, delegati pa so vznemirjeni pomišljali tudi na izdajo, saj se je ura odmikala že proti polnoči. In tedaj so le prišli. Leskošek,

Barličeva domačija na Čebinah.

Nadaljevanje na 2 strani

Kardelj, Pepca Mačkova in še dva druga tovariša, ki so v temi zašli in tavalj po kotanjah, še polnih snega. Še zmeraj pa je bila uganka, kje je večina delegatov s Štajarske. Odločeno je bilo, da kongres bo, čeprav je ostalo le malo časa, saj so se morali delegati še pred jutrom raziti.

Analizo stanja in število organizacij je podal Edvard Kardelj, nato pa je sledilo branje Manifesta.

Manifest KPS 1937

Delavci!

Delovno ljudstvo!

Slovinci!

Žive naj vsi narodi,
ki dan dočakat hrepene,
da koder sonce hodi,
ne bo pod njim sužnje glave;
da rojak,
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak.

Prešeren

Nad usodo našega stoletja mučenega in zatiranega slovenskega naroda, ki je pretrpel v svoji zgodovini vse, kar more pretrpeti majhen, nikoli svoboden narod, se grozeče kopičijo oblaki, ki jim ni primere v njegovi zgodovini.

Na kocko je postavljen njegov narodni obstoj v trenutku, ko je on sam — zaradi razcepljenosti in neenotnosti — neoborožen in nesposoben za obrambo.

Mednarodni dogodki in položaj v Jugoslaviji se razvijajo v taki smeri, da brez vsakega pretiravanja lahko rečemo: slovenski narod v vsej svoji zgodovini ni bil še nikdar v tako veliki nevarnosti, v kakršni je danes. Manifest je nadalje razčlenjeval skupek poglavitnih nalog in ugotovitev,

da pomeni nemško-italijanska zveza za slovenski narod strašno nevarnost, da ga bodo fašistični roparji vnovič razkosali;

da bo razkosan in razbit laže podlegel nasilnim fašističnim raznorodovalnim metodam, ki po svoji brezobzirnosti in po svojem cinizmu nimajo primere v zgodovini;

da je PRED TO NEVARNOSTJO SLOVENSKI NAROD POPOLNOMA NEZAVAROVAN;

da je mesto slovenske ljudske stranke v slovenskem protifašističnem ljudskem gibanju, da je vodstvo slovenske ljudske stranke odgovorno pred slovenskim ljudstvom, da v najtežjih časih izpostavlja slovenski narod popolnemu uničenju;

da se slovenski narod ne more razvijati brez demokratskih svoboščin;

da je treba odpraviti sramotne zakone šestojanuarskega vojaškofašističnega režima in postaviti pred sodišče njihove očete;

da je bodočnost slovenskega naroda in njegov obstoj zagotovljena le v svobodni zvezi bratskih narodov Jugoslavije v obliki zvezne države;

da zahteva slovensko ljudstvo tako gospodarsko politiko, ki bo slovenski narod gospodarsko osamosvojila ter zagotovila slovenskemu delovnemu ljudstvu človeka vredno življenje.

Zato med množicami in med vsemi drugimi demokratičnimi silami slovenskega naroda ne sme biti nobenih pregrad in ovir, ki bi ovirale bratsko združitev vsega svobodoljubnega slovenskega ljudstva v boju proti skupnemu sovražniku, skupnemu zatiranju in skupnemu izkoriščanju.

Zato v boj za rešitev slovenskega naroda!

Zato v boj za pobratenje slovenskega ljudstva!

Naj živi bratstvo narodov v boju za svobodo!

Neusahljiva vzpodbuda Čebin

Od tega zgodovinskega dne ustanovitve KPS je šel naš narod še skozi hude preizkušnje in odločilne faze svojega razvoja in ostajal vseskozi zvest izhodiščem in usmeritvam, ki so zapisane v »čebinskem manifestu«. In ko letos mineva 40 let od kongresa in smo svoboden narod, osvobojen socialnih in nacionalnih krivic, aktuanost manifesta še ni zbledela. Vprašanja samobitnosti in samostojnosti narodov, diktature proletariata, bratstva in enotnosti ter sodelovanja vseh naprednih sil, boj za mir v svetu, so še zmeraj živa, čeprav v popolnoma drugačnih razmerah. Reševati pa jih moramo tako kot nekoč, če hočemo ohraniti in razviti pridobitve socialistične revolucije in socialistične graditve.

Zato nam mora biti »čebinski« manifest kot svetilnik, ki nas bo vodil še naprej po poti samoupravnega socializma.

STABILIZACIJA

Izboljšati kvaliteto dela na vseh nivojih, to je ena izmed osnovnih nalog v okviru programa dela v letu 1977 in stabilizacijskih zadolžitev iz preteklega leta. Dodatno nalogo smo vključili v letošnji program, izhajajoč iz dejstva, da je poslovno leto 1976 imelo preveč vrzeli v poslovni politiki in njenem izvajanju, ki so slabile gospodarsko moč delovne organizacije.

Korak naprej pomeni že analiza preteklega stanja, preteklih nepravilnosti, in če se učimo na napakah, lahko v mnogih primerih že vnaprej predvidimo težave in jih odpravimo ali ublažimo. To pa pomeni na drugi strani sprostitve določenih rezerv, na katerih se gradi dohodek in v končni fazi tudi osebni dohodek. Naloga pa je lahko zadovoljivo opravljena le v primeru, če sta prisotni volja in prizadevnost celotnega kolektiva.

V ospredju dodatnih nalog so predvsem zahteve po odgovornem delu z željo, da se nekvalitetno opravljene naloge analizirajo in odpravijo slabosti, ki pogojujejo neodgovorno delo. Rezerve na tem področju so očitne tako v skupnih službah kakor tudi v proizvodnji. Prav odgovornost je v nadaljevanju tesno povezana s konkretnimi nalogami vseh odgovornih opravil, začeti pri neprimernem odpadku oz. njegovem zmanjšanju, boljši organizaciji dela, boljši tehnologiji, boljšeemu oblikovanju nagrajevanja predvsem tistega dela, ki konkretno stimulira kvalitetnejše delo.

Prav tako tesno pa so z nalogo povezani tudi izobraževanje, vzgoja in usposabljanje na delovnem mestu, kar velja za vse strokovne sodelavce v delovni organizaciji. Enakega poudarka je deležen program izpopolnjevanja samoupravnih organov in družbeno političnih delavcev, ker bodo le-ti vedno trdneje vključeni v celotno delovanje tovarne. Vse večji obseg poslovanja, težavnejša tehnologija in vsak dan zahtevnejše tržišče narekujejo tako nalogo. V preučevanju je celotni program izobraževanja, ki bo posameznikom ob podpori tovarne omogočil izpopolnjevanje na vseh delovnih mestih.

Zahtevno delo čaka tudi vodje TOZD in vodje samostojnih oddelkov, še posebej kar zadeva delovno disciplino in medsebojne odnose, da bodo le-ti v okviru celotne delovne organizacije čim hitreje v skladu z novim zakonom o združenem delu. Strokovni kolegij je predvidel tudi zadolžitve za vodilne delavce, vodje TOZD in vodje posameznih oddelkov. Naloge so bile pojasnjene na zasedanjih samoupravnih organov, tako na delavskem svetu TOZD, delavskem svetu OZD in upravnem odboru. Podpora samoupravnih organov mora biti očitna, kar je za večjo socialno varnost kolektiva v interesu celotne delovne organizacije.

Direktor OZD

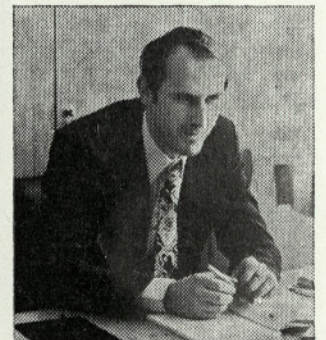
Miro Kavčič

IZ DELA SIS

Prvi začetni meseci leta 1977 so za nami in predmet obravnave skoraj vseh družbeno političnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in organizacij združenega dela so zaključni računi, ki so ponekod bolj, drugje manj uspešni.

Namen tega članka ni obravnava celotnega poslovanja posamezne samoupravne interesne skupnosti, dotaknil bi se samo bistvenih značilnosti dveh SIS in sicer Skupnosti otroškega varstva Radovljica in Izobraževalne skupnosti Radovljica.

Iz gradiva zaključnega računa skupnosti otroškega varstva, ki so ga delegati obravnavali na 7. seji skupnosti, je razvidno, da so dohodki skupnosti znašali 9.937.119,88 din, izdatkov pa je bilo 9.136.952,66 din, torej naša razlika 800.167,28 din in bo razporejena v sklad za izgradnjo vzgojnovarstvenih objektov in sicer 288.020,50 din, za sredstva za otroški dodatek za kmečke otroke za leto 1977 v znesku 22.170,00 din, ostanek 489.977,28 din pa se raz-

Mitja Ulčar

poredi za dohodek v letu 1977. Bistvena novost pri delu skupnosti je prenos nekaterih nalog iz izobraževalne skupnosti s področja otroškega varstva na skupnost otroškega varstva. Predvsem gre tu za osnovno dejavnost vzgojno varstvenih zavodov Radovljica, oddelek male šole pri vzgojno varstvenih ustanovah in kadrovske štipendije vzgojiteljic, seveda pa bo skupnost za pokrivanje teh nalog povečala svoj finančni načrt. Nadalje bi v kratkem prikazal še poslovanje po zaključnem računu v izobra-

Nadaljevanje na 3 strani

USPEŠNO ZAKLJUČILI POSLOVNO LETO

PRED NAMI ZAHTEVNE NALOGE V LETU 1977

ževalni skupnosti Radovljica, kjer je znašal dohodek 55.685.841,79 din, od tega pa razporejeno 52.918.832,55 din. Ko so bile od ostanka sredstev 2.767.018,24 din odštete še obveznosti do kreditov in skladov, je skupnosti ostalo 906.159,65 din, ki jih je razporedila na obveznosti do tehnične kulture za leto 1976 v znesku 19.000,00 din, sklad za gradnjo šol v znesku 377.320,00 din ostanek 509.839,65 din pa je prenesla v dohodek za leto 1977.

S tem v zvezi bi omenil še novost, t.j. oddelke večerne šole za odrasle, ki jih sofinancira skupnost skupaj z DU Radovljica.

Gre za povsem novo obliko šolanja odraslih, ki nimajo končane osnovne šole, in temelji na seminarjskih oblikah ter je v največji možni meri prilagojena odraslim. Seminarji so organizirani tako, da jih lahko obiskujejo tudi delavci, ki delajo v več izmenah. Nadaljna novost je, da zaposleni obiskujejo en razred osnovne šole 6 mesecev, t. j. en semester. Pouk je organiziran tako, da so seminarji le 2-krat tedensko, vse ostalo delo pa opravljajo doma, torej gre za kombinacijo dopisnega študija. Stroški izobraževanja za enega kandidata znašajo 3000 din, od katerih bi kandidat prispeval stroške za pouk (knjige), medtem ko bi preostali znesek prispevala izobraževalna skupnost in delovne organizacije, ki bi delavce pošiljale na šolanje. Število delavcev z nedokončano osemletko je v radovljiški občini precej pereče, vendar bi navedel samo konkretne podatke za Almiro, kjer je v TOZD proizvodnja pletenin Radovljica 90 delavcev z nepopolno osnovno šolo, v Bohinju jih je 36 in v SDS skupne službe 7. Tega, kaj pomeni pridobljeno znanje v osnovni šoli za delavca pri delu in v vsakdanjem življenju, in še posebej kot osnova za nadaljne izobraževanje, pa bi se moral zavedati vsak posameznik.

Mitja Ulčar

Oddahnili smo si — za nami je poslovno leto 1976! Z mnogimi težavami smo se srečevali. V prvi polovici leta nas je nešteto krat obhajal dvom v uspeh. Težke trenutke smo doživljali ob ugotavljanju, da ne dosegamo planskih ciljev. Vendar nismo obupali in uspeh ni izostal.

Na slabše rezultate v prvi polovici leta je vplivalo splošno zaostajanje gospodarske aktivnosti. Ponudba trikotažnih izdelkov se je zaradi zmanjšane možnosti izvoza na vzhodno tržišče znatno povečala, kar je povzročilo kopičenje zalog gotovih izdelkov. Nemalo težav je povzročil zakon o zagotovitvi plačil, ki je povečal pritisk na kondicije, zagotovil pa je likvidno sposobnost in vnesel red pri poravnavanju medsebojnih obveznosti in napredek pri finančni disciplini. Kljub neobetavnim gospodarskim pogojem v prvi polovici leta, pa smo z rezultatom druge polovice lahko zadovoljni.

Ko delamo obračun poslovanja, ugotavljamo, da so na uspešnost vplivali učinki nekaterih dolgoročnih akcij, katerih rezultati so v letu 1976 postali očitni.

Ena izmed teh je uspešna izvedba sanacijskega programa v letu 1974 k Almiri priključene TOZD Proizvodnja pletenin Bohinj. Čeprav produktivnost v tej TOZD še ni zadovoljiva, pa moramo priznati, da ena proizvodnja trikotažne konfekcije pozitivno dopolnjuje proizvodni program celotne delovne organizacije in omogoča uspešnejše izvažanje naših izdelkov, s tem pa možnost uvoza kvalitetnih volnenih prej.

Ko smo v letu 1975 zamenjali dobavitelja za shetland volno, smo dosegli nižje nabavne cene in z zamenjavo plačilne valute ugodnejše plačilne pogoje. To je v precejšnji meri vplivalo na ugodnejši finančni rezultat v letu 1976. S stabilizacijskim programom smo si leta 1975 zadali nalogo: znižati zaloge. Razen zalog gotovih izdelkov nam je tudi v letu 1976 uspelo znižati vse druge zaloge.

Kot prvi v občini smo se že leta 1973 konstituirali v delovno organizacijo s TOZD. Ta samoupravna reorganizacija je pripomogla k povečanemu zanimanju za gospodarjenje. Vse to,

pa še mnoga nenašeta prizadevanja prejšnjih let, združena s preudarnimi in gospodarskimi ukrepi med preteklim letom, so pripomogla k uspešnim poslovnim rezultatom.

Uspeh poslovanja smo letos prvič ugotavljali po plačani realizaciji. Celotni dohodek se nam je povečal tudi zaradi povečanega obsega poslovanja (priključitev bohinske TOZD) za 19%, poslovni stroški pa le za 13%, kar je pogojevalo znižanje stroškov na enoto proizvoda in povečanje poslovne učinkovitosti. Z zaključnim računom ugotavljamo za 29% dvig družbenega proizvoda, dvig čistega dohodka pa kar za 34%. Po zaključnem računu smo tako lahko izplačali še en poprečni mesečni osebni dohodek, ostanek dohodka pa smo razdelili na sklade v naslednjem razmerju: 8,8% v rezervni sklad, 15,7% v sklad skupne porabe in 65,5% v poslovni sklad.

Pokazatelji ekonomske uspešnosti nam kažejo spodbudne rezultate: kazalec ekonomičnosti se je dvignil v letu 1976 za 14%. Če upoštevamo, da so se poslovni stroški dvignili

za enak odstotek kot ga kaže približna stopnja inflacije, lahko povečanje tega kazalca v celoti pripišemo uspešnejšemu gospodarjenju. Tudi kazalec rentabilnosti obratnih sredstev nam v letu 1976 kaže dvig za 36%; rentabilnost vseh vloženih poslovnih sredstev pa se je dvignila za 29%. Fizični kazalec produktivnosti ne kaže povečanja predvsem zaradi sprememb strukture izdelkov, medtem ko se je produktivnost, izražena vrednostno z doseženim dohodkom na zaposlenega, dvignila za 30%.

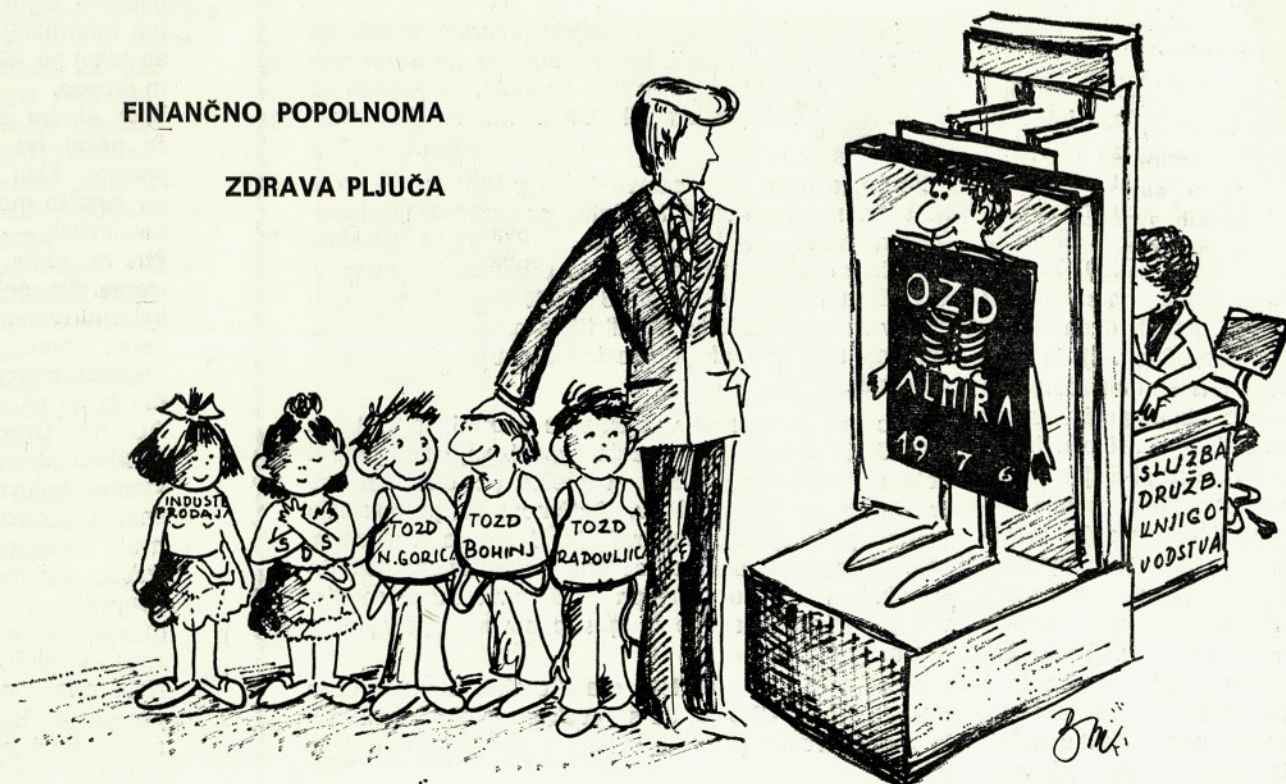
Ko ocenjujemo rezultate poslovanja v letu 1976, se moramo med drugim zavedati, da je rezultat izjemen in kratkoročnega značaja, ter da ne moremo računati s tem, da bi bili pozitivni učinki iz istih razlogov prisotni tudi v bodoče. Če bomo hoteli imeti dobre rezultate, bomo morali na nekaterih področjih delati še bolje

S podrobnimi rezultati poslovanja v letu 1976 smo člani kolektiva seznanili že v februarju z dvema »Informatorjema«. V prvem

Nadaljevanje na 4. strani

FINANČNO POPOLNOMA

ZDRAVA PLJUČA

smo posredovali poročilo o poslovanju, v drugem pa smo z devetnajstimi kazalci podali primerjalno analizo uspešnosti poslovanja z letom 1975, zato to pot podrobno nismo navedli.

Uspehi, ki smo jih dosegli v preteklem letu, so nam pokazali, da smo sposobni obvladati zapletene in neugodne procese gospodarjenja in dela in jih usmeriti v potrebne in zaželjene cilje, če se le zanje resnično zavzamemo. Vse, kar smo v letu 1976 dosegli, pa nas ne sme uspraviti, ampak nam mora biti vzpodbuda, da bomo kos vsem postavljenim planskim nalogam v letošnjem letu, ki niso majhne in nezahtevne. Če bomo hoteli doseči ugodne poslovne rezultate, bomo morali dosledno izpolnjevati postavljen plan proizvodnje, ki za leto 1977 ne predvideva povečane fizične obsega, ampak daljše izdelavne čase zaradi zahtevnejših in modernejših izdelkov. Tudi občutnejše povečanje cen za naše izdelke si ne moremo privoščiti, če hočemo obdržati konkurenčnost. Zato bodo naša prizadevanja v letu 1977 usmerjena predvsem k boljšemu izkoristku strojnih zmogljivosti in delovnega časa, k znižanju odpadka in zalog, k stimulaciji za doseganje boljših delovnih in poslovnih učinkov.

V letu 1977 bomo nadaljevali z uvajanjem integralnega sistema za merjenje dela. Že v letu 1976 smo se lotili te zahtevne naloge in jo speljali v šivalnici radovljiške TOZD. Ta metoda, ki jo bomo uvedli tudi v ostalih dveh TOZD, bo omogočila višji in konkurenčnejši nivo dela, od neposrednih proizvajalcev pa zahteva večjo delovno zavest. Kot običajno vsaka novost najprej sproži odpor ali nezaupanje, je tudi pri uvajanju integralnega sistema merjenja dela prihajalo do nesoglasij in nerazumevanja. Toda kot vedno doslej, se bo tudi ob tej preizkušnji izkazalo, da je naš kolektiv dober in zdrav in kot tak spo-

soben odstraniti in odpraviti nezaupanje in dvome. Tudi na področju investiranja nas v letu 1977 čakajo zahtevne naloge. Poleg že začelih in nedokončanih ali pa zaradi uvoznih težav nerealiziranih investicij iz leta 1976, imamo v planu 1977 za 18 milijonov novih din investicij. Namenjene so predvsem za enostavno reprodukcijo, za postopno ukinitve nočnega dela žena, za modernizacijo proizvodnje in poslovanja ter

izboljšanje delovnih pogojev.

Da bi torej res dosegli zastavljene si cilje, bomo morali združiti delo in znanje, sodelovati bomo morali še tesneje in dosledneje. Le tako nam bo uspelo obdržati tudi ugled, ki smo si ga ustvarili, saj smo bili v preteklem letu dobitniki skoraj vseh najvišjih priznanj, ki jih na področju mode in kvalitete podeljuje strokovne institucije v državi.

BRENCE MALČI

MLADINA ZAŽIVELA

Leto 1976 je že dolgo zaključeno in kmalu bomo pozabili nanj, vendar je prav, da kljub temu prelistamo strani v našem spominu in pregledamo, kaj smo v tem obdobju storili.

V letu 1976 je ponovno oživel delovanje mladih delavcev v Almiri, saj je zaradi kadrovske spremembe njegov utrip skoraj zamrl. V marcu 1976 je bila ustanovna konferenca, na kateri je bilo razrešeno staro predsedstvo, izvoljeno pa je bilo dvoje novih, in sicer ločeno za TOZD Proizvodnja pletenin Radovljica in SDS skupne službe. Zaradi manjšega števila mladih v skupnih službah smo se dogovorili, da bi sestanke sklicevali skupaj, prav tako smo se skupno lotevali akcij.

Dora Sodja

TUDI V PRIHODNJE IZPOLNJEVATI NAČRTE

Sprejeli smo dokaj obsežen akcijski program, ki smo ga tudi zadovoljivo izpolnili. Sestali smo se na štirih rednih sejah, precej več pa je bilo izrednih, na katerih so bili prisotni tudi predstavniki OK ZSMS ter OO Vezenin in Sukna.

Dela se je novo predsedstvo lotilo z vso vnemo. Veliko solidarnost so člani kolektiva pokazali ob katastrofalnem potresu v Posočju, ko se je naša osnovna organizacija lotila akcije zbiranja prostovoljnih prispevkov. Zbrali smo kar okrog 8.500,00 din. Za to vsoto smo v našem skladišču izbrali lične puloverje in jopice, nato pa smo vse skupaj poslali štabu civilne zaščite v Tolmin.

Mesec maj je potekal v znamenju športnih prireditev. OO ZSMS Almira je prevzela organizacijo kegljanja v hotelu Jelovica na Bledu, udeležili pa smo se tudi drugih športnih prireditev. Aktivnost se je pokazala tudi na področju samoupravljanja. Skupaj s sindikatom smo obravnavali osnutek zakona o združenem delu in pravilnik o štipendiranju, prav tako smo mladi sodelovali pri izvajanju akcije za vpis ponovnega posojila za ceste.

Leto 1976 je bilo tudi leto stabilizacije. Domena vseh mladih v naši OZD je, da se vsak po svojih možnostih in z marljivostjo pri delu vključi v uresničevanje tega cilja.

Malo manj uspeha smo zabeležili pri poizkusu, da bi OO ZSMS zaživela tudi v naši TOZD v Bohinju, kjer smo jih obiskali dvakrat brez uspeha, da bi akcija stekla. Pokazala se je le velika nezainteresiranost mladih. Kljub temu pa nam je trud obrestoval v letošnjem letu. Izvolili smo letoletno predsedstvo z vsemi komisijami, mladinke pa so obljubile, da bodo z delom začele kar se da resno, s čimer bodo opravičile nezainteresiranost iz preteklega leta.

V letu 1976 smo imeli tudi dve brigadirki, ki sta se udeležili delovnih akcij v Brkinih in na Kozjanskem. Prav tako smo se v tem letu udeležili dvodnevnega seminarja v Mladinskem domu v Bohinju in sicer na temo samoupravljanja. V novembru pa je bilo sprejetih tudi nekaj članov v članstvo ZK.

Vsekakor pa je bil naš največji uspeh organizacija kviza »Tekstilci se predstavljamo«, kjer smo k sodelovanju povabili tudi OO ZSMS iz Vezenin in Sukna. Kviz je zajemal dve področji: spoznajmo se in počastitev obletnice štrajka tekstilnih in gradbenih delavcev. Spored smo popestrili z zabavnim programom in modno revijo, večer pa zaključili v prijetnem vzdušju tekstilcev iz vseh treh tovarn v občini.

Za konec leta smo se spomnili tudi upokoencev naše OZD in jim izkazali skromno pozornost z novoletnimi čestitkami.

Če se sedaj dotaknemo še našega delovanja s finančne strani, moram povedati, da smo kar dobro gospodarili. Od dotacij, ki nam jih je odobril delavski svet v višini 5.000 in 3.000 din, nam je ob koncu leta ostalo še skoraj 5.000 din, kljub temu, da smo imeli z organizacijo kviza in sporeda kar precej stroškov. Samo za muziko in pevca smo izdali 7.000 din, za aranžerske in ostale stroške pa tudi čez 1.000 din. Seveda smo precejšen del stroškov krili z vstopnino.

In kaj v letu 1977? Uresničiti vse zastavljene naloge, ki jih iz kakršnih koli vzrokov nismo zmogli v preteklem letu, zraven pa zagotovilo, da bo delo vsaj tako pestro kot v preteklem letu.

D. Sodja

ISPO 1977

Končal se je tudi letošnji osrednji sejem športnih potrebščin v Münchnu, ki je trajal štiri dni v zadnji polovici februarja. Na tem sejmu je razstavljalo približno 930 razstavljalcev iz 35 držav. Čeprav je sejem odprt samo za poslovne ljudi — trgovce, zacvete kupčija na temelju teh informacij nato na nacionalnih sejmih, ki so takoj po ISPO v Milanu, Zürichu, Grenoblu in drugod.

Tudi Almira se je udeležila tega sejma kot že nekaj let zapored. Naš skupni razstavni prostor, Elan — smučiči, Alpina — čevlji, je bil lepo in moderno urejen. Artikli, ki smo jih razstavljali — za smučanje, za po smučanju ter za tenis, so bili deležni velikega zanimanja. Na sejmu smo imeli razgovore z nekaterimi zanimivimi strankami — kupci, ki bi želeli imeti kolekcijo na svojih sejmih v mesecu marcu letos. Vendar smo se odločili le za tri večje in bližnje in to so SPORT ACTUEL, Graz, K. W. HELD, Švica in STUTS, Švedska. Veliko zanimanja je bilo tudi za našo »tenis« kolekcijo in sicer za dobavo večjih količin, seveda pa nastopa ob tem vprašanje naših kapacitet. V enaki meri so se za naše izdelke zanimali tudi kupci iz Avstralije, Japonske in Amerike. V prvih dveh omenjenih državah pa so še vedno problemi zaradi izredno visokih carin in manjših količin. Naši proizvodi so bili skratka deležni velike pozornosti. Razveseljivo pa je dejstvo, da postajamo konkurenčni predvsem s kvaliteto in da postajajo počasi dosegljive tudi cene.

ZDRUŽEVANJE TEKSTILNE INDUSTRIJE V OBČINI RADOVLJICI

O povezovanju tekstilne industrije v občini Radovljica smo v našem glasilu že pisali. Takratna informacija je bila skromnejša od sedanje predvsem zato, ker se je stvar na tem področju v letošnjem letu bistveno premaknila naprej.

Vsem nam je znano, da smo v Almiri, Suknu in Vezeninah že v začetku leta 1975 imenovali iniciativni odbor, katerega naloga je bila, pripraviti pismene dokumente, ki naj pokažejo na možnosti povezovanja tekstilne industrije v občini Radovljica. Dokumenti, ki jih je pripravila posebna delovna skupina pri iniciativnem odboru, so bili pripravljene ob koncu lanskega leta in tako so bile ustvarjene osnove za plodno razpravo. Po obravnavi v iniciativnem odboru, je tekla razprava v samoupravnih organih, vodstvih družbenopolitičnih organizacij, po delovnih organizacijah in tudi v družbenopolitičnih organizacijah občine. Tudi na letnih skupščinah sindikalnih organizacij se je izčrpno poročalo o namenu združevanja in o trenutnem poteku akcije.

Namen razprave je bil, kritično oceniti pripravljene dokumente, izraziti pripravnost zanimanja za združitev, ugotoviti skladnost akcije povezovanja s konceptom povezovanja tekstilne industrije republike Slovenije in obenem še skladnost koncepta povezovanja s srednjeročnim planom razvoja občine in republike, postaviti osnove in izhodišča za pripravo konkretnih in bolj ekonomsko usmerjenih dokumentov o možnostih povezovanja in v prehodnem obdobju letošnjega leta razvoj posamezne delovne organizacije dopolniti s konceptom bodočega skupnega razvoja.

Za nami je prva faza razprav in lahko ugotovimo, da so bile dovolj kvalitetne in konkretne, da smo lahko izoblikovali naloge za bodoči razvoj dogodkov. Na vseh ravneh je bilo ugotovljeno, da je dokument temeljna izhodišča za združevanje tekstilne industrije v občini Radovljica pripravljen tako, da brez bistvenih sprememb lahko služi za kvalitetno javno obravnavo. Dokument nepristransko in objektivno posnema sedanje stanje predvsem na organizacijsko samoupravnem področju. Podana so ustavna izhodišča za povezovanje. Obdelane so stične točke v sednjem položaju, nakazana je misel o bodočem razvoju in izoblikovan je predlog akcijskega programa. Opredelitev za ob-

liko združitve je podana v dveh variantah in sicer za združitev v sestavljeno organizacijo združenega dela in druga možnost za združitev v delovno organizacijo.

Vse tri delovne organizacije so se že v preteklosti reorganizirale v smislu nove ustave in konstituirale temeljne organizacije.

V nadaljevanju sta prikazana organiziranost in število zaposlenih.

ALMIRA RADOVLJICA 802	
TOZD Proizvodnja pletenin Radovljica	454
TOZD Proizvodnja pletenin Bohinj — Boh. Bistrica	102
TOZD Proizvodnja pletenin Nova Gorica	110
TOZD Industrijske prodajalne Radovljica	9
SDS skupne službe	127
SUKNO ZAPUŽE 407	
TOZD Tekstilna tovarna Zapuže	242
TOZD Tekstilna tovarna Jurjevica	103
TOZD Prodajalna Zapuže	11
SDS skupne službe	51
VEZENINE BLED 758	
TOZD Pozamenterija Bled	252
TOZD Damska oblačila Bled	153
Vipava	108
Kočevje	78
Il. Bistrica	64
Prodajalna Eva Ljubljana	2
SDS skupne službe	101
SKUPAJ:	1967

Poudariti je treba, da je pri gospodarskem sodišču v teku registracija sprememb organiziranosti delovne organizacije Vezenin

ne Bled in sicer zato, ker so konstituirane naslednje nove TOZD:

- TOZD Čipke — Vintgar Bled
- TOZD Vezenine Bled
- TOZD Konfekcija Bled
- TOZD Konfekcija Vipava
- TOZD Konfekcija Ilirska Bistrica
- TOZD Konfekcija Kočevje
- SDS skupne službe Bled

Kot je razvidno, združuje svoje delo v treh delovnih organizacijah skoraj 2.000 delavcev v 13 TOZD in 3 SDS skupnih služb, od tega jih je približno 1500 iz občine Radovljica, ostalih 500 pa še iz drugih petih slovenskih občin.

Ugotovljeno je, da so podana ustavna izhodišča za združitev tekstilne industrije v občini Radovljica, in da je takšna združitev v skladu z družbenopolitičnimi stališči, to pa še toliko bolj, ker gre za **vertikalno integracijo** in za oblikovanje takšne tekstilne industrije, ki se bo lahko kvalitetno povezovala naprej v prostoru SR Slovenije in celotne države s trgovino na eni in s surovinsko bazo na drugi strani.

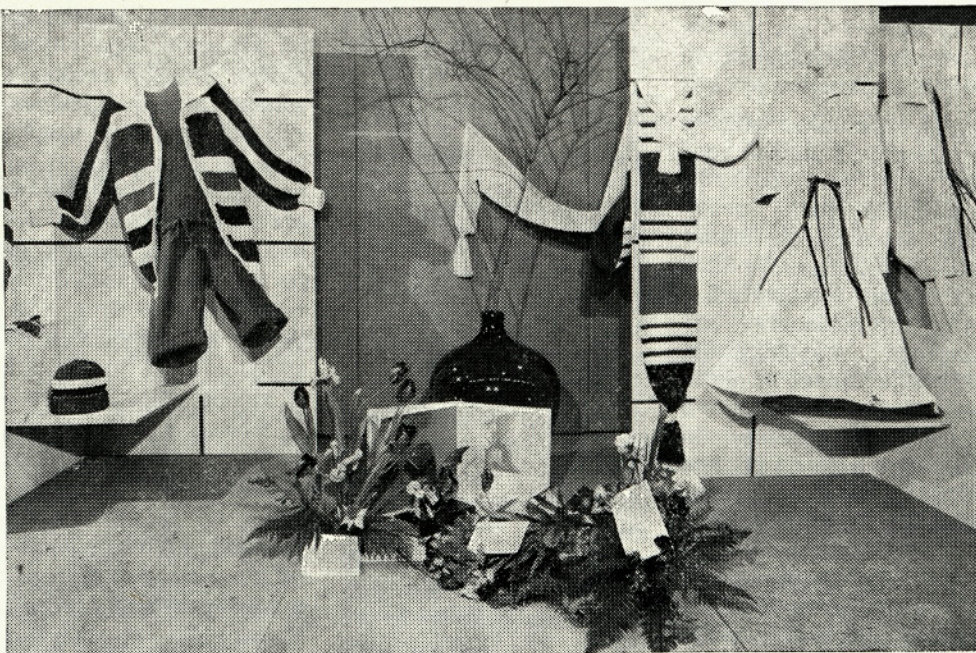
S poenotenim in pravilno usmerjenim razvojem in konceptom bi že sedaj lahko v predilnici SUKNA proizvedli prejo, s katero bi krili več kot polovico potreb v Almirinih pletilnicah. Vertikalnost integracije s surovinsko proizvodnjo v predilnicah Sukna za potrebe pletilnice Almira je še posebej pomembna zato, ker bi bilo z združevanjem sredstev in nabavne politike možno kupovati dobre surovine za prejo in tudi proizvajati dobro prejo. Problem nekvalitetnih surovin iz domačih predilnic nam je vsem dobro znan in vsak delavec v Almiri bo lahko spoznal, da je interesantno povezovanje s surovinsko bazo, ki bo s skupnimi napori proizvajala kvalitetno prejo. Kapaciteta oplemnilnice Sukna bi z manjšimi dopolnitvami zadoščala za potrebe Almire in Vezenin, vsekakor pa bi bilo na tem področju smiselno združiti kapacitete Sukna in Vezenin. Čistilnica Almira zadošča za potrebe vseh treh delovnih organizacij. Proizvode tkalnice Sukna bi bilo možno konfekcionirati v konfekcijah Almire in Vezenin,

vendar pa bi morala ta oblika tehnološkega sodelovanja, ki se nam v sedanjem trenutku zdi manj umestna, najti utemeljitev predvsem v tržnih analizah za možnost plasiranja končnih konfekcijskih proizvodov.

Poleg stičnih točk na proizvodnem področju, pa je zelo veliko skupnega na področju strokovno tehnoloških služb, kjer bi lahko poenotili in kvalitetno razvili sisteme vrednotenja dela, planiranja in vodenja proizvodnje. Še posebej pomembno pa je to, da bi lahko organizirali kvalitetno in kadrovsko močno službo razvoja. **Predvsem to zadnje na razvoju je tudi središčna točka dolgoročnega smisla združevanja.** Ugotovljeno je, da v petih letih tekstilna industrija naše občine razpolaga s sredstvi za investicije v višini blizu 20 starih milijard. Predvsem Almira in Vezenine se srečujeta s problemom ukinitve nočnega dela žena, medtem ko se Vezenine in Sukno srečujeta še s težavami zastarelega strojnega parka. Ob tem, da je razvoj tekstilne industrije v občini in republici opredeljen z zahtevo po prestrukturiranju, kar pomeni postopno odmiranje in pričetek nečesa novega, zato je investicijska politika v zvezi

Nadaljevanje na 6. strani

LJUBLJANSKI ZMAJ 1977

Na letošnjem spomladanskem sejmu mode v Ljubljani je »Almira« prejela najvišje modno priznanje za kolekcijo v kombinaciji surove in živih neonskih barv. Drzno, športno, elegantno in mladostno kolekcijo je kreirala Vesna Gaberščik — Ilgo, iz materialov, ki so jih spredli v predilnici Sukno Zapuže.

z ukinitvijo nočnega dela za ženske in v zvezi z modernizacijo strojnega parka še toliko bolj pomembna. Prisotna je misel, ki je doslej še povsod naletela na odobravanje, in sicer je to misel o oblikovanju posebne strokovne skupine, ki naj bi opravila raziskave in pripravila investicijsko tehnično dokumentacijo za razvoj nove, bolj akumulativne proizvodnje, ki bi še vedno zaposlovala žene, le v boljših delovnih pogojih in z večjo socialno varnostjo. Za poenotenje investicijskega koncepta in za investiranje, ki naj bo v skladu s poznejšim skupnim razvojem, je bila ustanovljena posebna delovna skupina, ki jo sestavljata po dva strokovnjaka iz vsake delovne organizacije. Komisija je z delom že pričela in obravnavala vse tri investicijske programe za leto 1977. Ugotovitve delovne skupine naj bi se upoštevale v bankah, družbeno-političnih skupnostih in Gospodarski zbornici in sicer ob izoblikovanju stališč za podporo posameznih investicij katerekoli od teh delovnih organizacij pri odobravanju investicijskih kreditov in dajanju soglasij za investiranje. Predvsem tisti, ki jim združevanje treh tekstilnih tovarn v naši občini in njihovih TOZD iz ostalih petih slovenskih občin ni všeč, trdijo, da trije tekstilci, ki se pogovarjamo o združitvi, nimamo dosti skupnega, da gre za občinsko združevanje in za politično združitev.

Mi, ki se ukvarjamo z združevanjem malone vsak dan, in ki temu vprašanju posvečamo veliko pozornost, pa vemo, da imamo veliko skupnega. Da imamo skupne interese tudi s sedanjimi možnostmi vertikalnega dopolnjevanja predilnice Sukno in pletilnice Almira ter mislijo o združevanju sredstev in dela vseh treh, da pri tem ne naštevamo drugih, manj pomembnih področij, ki pa jih tudi ni malo in sicer s področja tržno-ekonomskih, finančno ekonomskih, splošno kadrovske in organizacijske poslovnih funkcij.

Pri vsem tem pa velja poudariti tudi to, da ideja o

združevanju izhaja iz tekstilne industrije, da je prisotna podpora družbeno-političnih organizacij in skupščine občine Radovljica in da se v celoti zavedamo, da je združevanje smiselno samo v primeru, če bomo našli pristne ekonomske interese, ki bodo tako v skladu z razvojem občine, kakor tudi z razvojem republike. Zavedamo se, da tri tekstilne tovarne ne morejo v slovenskem merilu oz. prostoru hoditi svojo pot, pri tem pa bodo tisti, ki bi skušali zadrževati nadaljno akcijo, ki ima dober namen, morali nedvoumno izraziti svoje pomisleke in argumente. Veseli bomo pomoči in zdrave misli kogar koli, ker se zavedamo, da tudi mi ne vemo vsega.

Pri združevanju prihaja tudi do dileme, za kakšno obliko združevanja bi se odločili. Združevanje v sestavljeno organizacijo združenega dela je organizacijsko manj zahtevno, poslovno hitreje izvedljivo, vendar pa so dolgoročni učinki manjši kljub temu, da so kratkoročni hitreje vidni.

Združevanje v tesnejšo in bolj neposredno obliko, to je v delovno organizacijo, je organizacijsko zahtevnejše in predstavlja težjo nalogo, zato pa so dolgoročni vplivi lahko večji, ker obstaja večje jamstvo, da bo razvoj bolj enoten, da bo prišlo do večjega združevanja sredstev in pristnejših dohodkovnih odnosov. Dosedanja javna razprava v vseh treh delovnih organizacijah in tudi zunaj njih; se je opredelila za tesnejšo obliko sodelovanja oz. povezovanja, to je za delovno organizacijo. Za kakšno obliko povezovanja naj bi se odločili in ali se je tudi ekonomsko smotno združiti, pa naj bi pokazali strokovni elaborati, ki jih moramo še izdelati.

Pri izdelavi strokovnih elaboratov o združevanju postavljamo v ospredje kadrovskega koncepta. Za nosilce akcije pri pripravi dokumentov je treba izbrati strokovnjake, ki so sposobni take dokumente pripraviti, ki imajo pozitiven odnos do povezovanja, ki imajo moralno politične kvalitete za opravljanje tako odgovornega dela, in

ki so pripravljene zastavljene naloge pozneje tudi uresničiti. Naši strokovnjaki in pa zunanji sodelavci naj bi take dokumente pripravili do polletja, nakar bi sledila razprava o strokovnih elaboratih, priprava dokumentov o združevanju, proti koncu leta pa bi bila stvar pripravljena za odločitev na referendumih. In če bi akcija potekala po predvidenem programu, naj bi v letu 1978 že pričlenjali poslovanje združeni. Pri pripravah za združevanje pa prihaja tudi do težav, ki izhajajo predvsem

iz velike angažiranosti tistih strokovnjakov, ki naj bi večji del svoje aktivnosti posvetili združevanju. Dnevni operativni problemi jih obremenjujejo v tolikšni meri, da jim je težko kvalitetno delovati še na področju združevanja. Tisti, katerih naloga je skrbeti za razreševanje tega problema, se morajo zavedati, da brez nekaterih sprememb v organizacijsko-kadrovskega smislu priprave ob združevanju ne bodo dobro stekle, in bilo bi škoda, če bi akcija zaradi tega zvonela.

Zlato Kavčič

Sklenitev in prenehanje delovnega razmerja

Poglavje iz zakona o združenem delu-povzetek.

Zakon o združenem delu v 167. členu zagotavlja vsem državljanom Jugoslavije, da lahko svobodno, enakopravno in pod enakimi pogoji sklepajo delovno razmerje z delavci v temeljni organizaciji na način, ki ga urejajo zakon in samoupravni splošni akti.

Zakon zopet vpeljuje pojem »delovno razmerje«, pri čemer gre za nova delovna razmerja, ki nastanejo med delavci, ki so združili svoje delo s sredstvi v družbeni lastnini ter pri skupnem delu z družbenimi sredstvi urejajo s samoupravnimi splošnimi akti posamezne in skupne pravice, obveznosti in odgovornosti. To pomeni, da gre za kvalitetno novo razmerje. To tudi pomeni, da so pravice, obveznosti in odgovornosti vnaprej določene s samoupravnimi splošnimi akti in da tisti, ki sklepa delovna razmerja, lahko s pisмено izjavo, da so mu znani samoupravni splošni akti, samo pristane na te pravice, obveznosti in odgovornosti, ne more pa se dogovarjati o nekih posebnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

Pogoje za sklenitev delovnega razmerja delimo:

a) na splošne pogoje, ki

jih določa zakon in sicer: dopoljenih 15 let starosti in splošno zdravstveno zmoglost za delo ter

b) na posebne pogoje, ki jih delavci v temeljni organizaciji določajo glede na potrebe delovnega procesa, delovne pogoje, dela in naloge in to v skladu s samoupravnim splošnim aktom in zakonom.

Med posebne pogoje štejejo poleg strokovnih, poklicnih in drugih delovnih sposobnosti še organizacijske sposobnosti, posebne zdravstvene in psihofizične sposobnosti, starost, spol, delovne izkušnje, moralnopolitične kvalitete in druge.

Pogoji za sklenitev delovnega razmerja bodo morali biti zapisani za vsako posamezno delovno mesto v aktu za sistematizacijo delovnih mest. Pri oblikovanju delovnih mest bo treba upoštevati tudi družbene dogovore o izvajanju kadrovske politike na nivoju republike in občine.

Nihče ne bo mogel začeti delati, preden ni na način in pod pogoji, določenimi s samoupravnim splošnim aktom ali z zakonom, sklenil delovno razmerje. Zakon loči dva postopka za povečanje števila delavcev in sicer običajni, na podlagi oglasa, in izjemni razpisni postopek za delavce, ki imajo posebna pooblastila in odgovornosti, in reelektcijski razpis.

Zakon določa, da se praviloma sklene delovno razmerje za nedoločen čas, izjemoma in le v posebnih primerih in pod pogoji, določenimi v zakonu, pa se lahko sklene delovno razmerje za določen čas.

Sam zakon že določa takšne primere. Delavec, ki opravlja za temeljno organizacijo začasno ali občasno delo, ni v delovnem razmerju. Začasno oz. občasno je tisto delo, ki se opravlja v temeljni organizaciji po pogodbi.

Delavec ima pravico in dolžnost opravljati dela oz. naloge, za katere je sklenil delovno razmerje. Po potrebi pa je lahko razporejen na vsako delovno mesto, ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi oziroma delovni sposobnosti.

Izjemoma se lahko delavec z lastno privolitvijo razporedi začasno ali trajno na delo, za katero se zahteva nižja strokovna izobrazba, odvisno, kakšno delavec ima.

Po 178. členu zakona ima delavec pravico in dolžnost, da vestno in marljivo opravlja zaupana mu dela in naloge ter da nenehno izpolnjuje svoje znanje, zmoglosti in delovne sposobnosti, da bi čim uspešneje opravljal določena dela in izpolnjeval delovne naloge, kakor tudi dolžnosti spoštovati določeno delovno disciplino. Za neizpolnjevanje dolžnosti je delavec odgovoren po tem zakonu.

Nadaljevanje na 7. strani

Dopisujte
v glasilo!

PRENEHANJE DELOVNEGA RAZMERJA PO ZAKONU O ZDRUŽENEM DELU

Nadaljevanje s 6. strani

Delavcu preneha delovno razmerje v temeljni organizaciji:

1. če pisмено izjavi, da ne želi delati v temeljni organizaciji in da prekinja delovno razmerje;
2. če se s pooblaščenim organom pisмено sporazume, da mu preneha delovno razmerje v temeljni organizaciji in da prekinja delovno razmerje;
3. če noče delati na delovnem mestu, ki mu je ponujeno in ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi in drugim z delom pridobljenim delovnim zmožnostim oziroma, če se noče dokvalificirati ali prekvalificirati za druga ustrezna dela.

Delavcu lahko preneha delovno razmerje tudi:

1. če je pri stopanju v delovno razmerje zamolčal ali dal neresnične podatke v zvezi z delovnimi pogoji, ti podatki pa so bistveni za opravljanje del, oziroma nalog, za katere je bilo sklenjeno delovno razmerje;
2. če ne izpolnjuje svojih obveznosti pri delu in na ta način huje krši skupne interese drugih delavcev ali temeljne organizacije.

Pripravniku, ki je sklenil delovno razmerje za nedoločen čas, preneha delovno razmerje v temeljni organizaciji, če po preteku pripravniške dobe, ne pravi strokovnega izpita. Delavcu lahko preneha delovno razmerje, če se ugotovi, da ni zmožen opravljati dela oziroma naloge, ki so mu zaupane, ali za katerega se ugotovi, da trajneje ne dosega rezultatov, ki se navadno dosega, če noče opravljati del oziroma nalog, ki ustrezajo njegovi delovni zmožnosti.

Delavcu preneha delovno razmerje po zakonu:

1. če noče dati pisмене izjave o sprejetju samoupravnega sporazuma o združenem delu delavcev v temeljni organizaciji z dnem, ko ni hotel dati pisмене izjave;
2. če se na način, predpisan v zakonu, ugotovi, da je za delo popolnoma nezmožen z dnem, ko mu je vročena pravnomočna odločba o ugotovljeni popolni nezmožnosti za delo;
3. če izpolni pogoje za osebno pokojnino;
4. če mu je po zakonu oz. po pravnomočni odločbi sodišča ali drugega organa prepovedano opravljati določena dela, oziroma naloge in mu ni mogoče zagotoviti drugih del oziroma nalog;
5. če mora zaradi prestajanja zapora biti odsoten več kot šest mesecev;

6. če mu je izrečen varnostni ukrep, vzgojni ali varnostni ukrep, daljši kot šest mesecev in mora biti zato odsoten z dela.

Prenehanje delovnega razmerja delavca po volji delavca samega.

Po 211. členu zakona o združenem delu imamo samo en čisti način prenehanja delovnega razmerja delavca po volji delavca in to le, če sam pisмено izjavi, da ne želi delati v temeljni organizaciji. Novost od dosedanje ureditve je v tem, da je potrebna pismena izjava. Po tem določilu ima delavec pravico brez obrazložitve prenehati z delom ob vsakem času in prekiniti delovno razmerje s pogojem, da o tem pisмено obvesti druge delavce, in da ostane od sporočitve svojega namena v združenem delu še toliko časa, kolikor je to določeno s samoupravnim sporazumom oz. splošnim aktom (odpovedni rok).

Zakon o združenem delu ne dopušča samovoljnega prenehanja delovnega razmerja delavca v združenem delu kot način prenehanja delovnega razmerja. Pač pa v 197. členu predvideva, da se v takem primeru izreče prenehanje delovnega razmerja zaradi kršitve delovne obveznosti, storjene z neopravičenjem z dela najmanj pet delovnih dni. V tem primeru je treba uvesti disciplinski postopek.

Ivan Cerkovnik

sničuje, oz. ostaja samoupravna delovska kontrola zgolj na ravni formalne institucionalizacije. Dogaja se, da so organi SDK izvoljeni, vendar imajo kot pomoč za svoje delo preveč splošne in premalo konkretne napotke za svoje delo, tako da SDK v praksi ni uresničena.

Ker je kontrola sestavni del samoupravnega konstituiranja delavcev v združenem delu, je samo po sebi umevno, da so lahko le sami delavci nosilci kontrolne dejavnosti. V tem sistemu lahko izvajata kontrolo le delavec sam, neposredno, kot tudi uresničuje svoje ustavne pravice. Organ SDK ni sredstvo ali oblika kakšnega pregona ali prisile, ne pomeni organa, ki naj bi skrbel za varnost in red, preganjal storilce kaznivih dejanj ter končno tudi ni nobena od oblik kakšne disciplinske komisije.

To je način organiziranja delavcev v združenem delu za kontrolo nad ustvarjanjem in upravljanjem z družbeno akumulacijo ali konkretno rečeno, nad odnosom v proizvodnji, uresničevanjem samoupravnih pravic itd.

Namen SDK je sprotno opozarjanje na napake pri uresničevanju načel, ki nov, iz Samoupravnih sporazumov, statutov, in drugih samoupravnih splošnih aktov, na napake pri izvajanju teh aktov v vsakodnevni praksi, pri sprejemanju odločitev itd.

Torej ne gre samo zato, ali posamezno odločitev ali uveljavljanje sprejete odločitve zgolj pravno kontroliramo, kot varstvo zakonitosti v OZD, temveč je treba odločitve kontrolirati s stališča njihove skladnosti in pospeševanja razvoja socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov.

Ustavni in zakonski temelji dokaj podrobno opredeljujejo organizacijo SDK, ki je potrebna kot urejeno, sistematično in nepresiljeno izvajanje kontrolne funkcije v vseh OZD. Ponekod se v praksi še najdejo nasprotniki institucionalizacije SDK. Svoje stališče ti nasprotniki utemeljujejo s tem, da bo kontrola dovolj učinkovito opravljal DS, zbor delav-

cev oz., da naj se s kontrolo ukvarjajo družbeno politične organizacije in družbeni organi kontrole. Obravnava vprašanj na množičnih sestankih pogosto ni temeljita in so sprejeta stališča mnogo hitreje, kot v primeru, če bi razpravljali in odločali poseben organ. Kontrola ne more biti stvar DPO, ker se v njej odraža nedotrajljiva pravica vseh delavcev in njihovih organov, torej potrebujemo za učinkovito reševanje kontrolne funkcije poseben organ. j. organ delavcev ne le po sestavi, temveč tudi po načinu delovanja, ki mora biti nenehno neposredno povezano z delavci TOZD. Pomembno mesto pri razvoju in delovanju SDK morajo zavzeti tudi posamezno družbeno politične organizacije. Vodilo njim naj bodo Pismo predsednika Titā in izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ, resolucija VII. kongresa ZKS in X. kongresa ZKJ. Posebno pomembno vlogo mora pri uresničitvi SDK odigrati sindikat. Med nalogami, ki izhajajo iz ustave, sodita varstvo pravic delavcev ter boj za razredno zavest in odgovornost samoupravljalcev med najpomembnejše ki jih sestavljajo delovni ljudje, organizirani v sindikat.

Sklep 8. kongresa Zveze Sindikatov SRS obvezuje sindikalne organizacije v vseh oblikah združenega dela, da bodo spodbujale delo organov SDK in politično ocenjevale poročila o njihovem delu. Na podlagi tega bodo opredelile naloge in ukrepale, ko bodo opozorjene na pojave omejevanja samoupravnih pravic ali kršitve samoupravljalске dolžnosti. Sindikati zagotavljajo, da bodo o ugotovitvah in delu kontrole na ustrezen način obveščeni vsi delavci in bodo imeli možnost vplivati na delo svojih organov. Usposabljanje delavcev za delo v organih upravljanja SDK, je stalna naloga sindikatov, ki morajo preko priročnikov in seminarja omogočiti množično usposabljanje delavcev za opravljanje nadzora v gospodarjenju, samoupravljanju in uresničevanju

Nadaljevanje na 8. strani

Delavska kontrola kot pomembni del samoupravnega organiziranja

Kontrola je bila v vseh dosedanjih družbeno-političnih sistemih pomembna in nepogrešljiva sestavina. Zato je kot del upravljalškega procesa igrala vidno vlogo pri doseganju ciljev družbenega sistema, saj je funkcija upravljanja tesno povezana s kontrolo. Tako kontrola praktično pomeni način in obliko varovanja interesov razreda, ki je na oblasti.

Kontrola je zasnovana na osnovi in ciljeh družbenega

sistema, katerega sestavni del je tudi sama, vendar se za razliko od kontrole v kapitalističnih sistemih, pojavlja razredno bistvo kontrole v samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosih v samokontroli delovnih ljudi pri upravljanju zadev celotne družbene reprodukcije in oblasti delavskega razreda.

Z razvojem delavskega samoupravljanja je tudi kont-

rola prehajala v različne sisteme. Zadnje in najpomembnejšo novost predstavlja sprejem ustave SFRJ in republik, ki so kontrolni funkciji odmerile sorazmerno novo, pomembno mesto in vlogo. Kljub jasni opredelitvi samoupravne delavske kontrole v ustavi, pa se v praksi pogosto soočamo s težnjami po ohranitvi starih položajev in se zato namen SDK (samoupravne delavske kontrole) ne ure-

socialističnih medsebojnih odnosov v združenem delu. Če na kratko opredelimo ustavo in zakonske ureditve SDK, ugotovimo, da vsebujeta tako Ustava SFRJ kot Ustava SRS precej členov, ki se neposredno nanašajo na to področje. 123 člen Ustave SRS določa, da ima delavec pravico, da je vedno obveščen o poslovanju delovne organizacije. O njenem materialno finančnem stanju, o ustvarjanju in delitvi dohodka in o uporabi sredstev ter drugih vprašanjih, ki so pomembna za samoupravljanje. Iz določil 132. člena lahko povzamemo, da je uveljavitev SDK pravica in dolžnost delavcev TOZD in OZD, temeljni cilj SDK so uresničevanje in varstvo samoupravnih pravic delavcev oz. nadzor nad izpolnjevanjem dolžnosti delavcev v OZD. Z varovanjem samoupravnega položaja delavcev v TOZD je varovan tudi njihov položaj v celotnem sistemu družbeno-ekonomskih in družbeno-političnih odnosov, delavci uporabljajo samoupravno delavsko kontrolo neposredno preko organov upravljanja organizacije in preko posebne organa SDK. Nov zakon o združenem delu pa določa, da mora

DS OZD omogočiti vsakemu delavcu v OZD vpogled v listine, spise in poročila, da se seznanijo s stanjem in poslovanjem OZD. Odločitve, sklepi in stališča, ki so pomembni za uresničevanje SDK, morajo biti v obliki izvlečka iz zapisnikov s sej organov v OZD ustrezno objavljeni, najkasneje v sedmih dneh po seji, na kateri so bili sprejeti. Delavec, ki ima na zboru delavcev, seji DS ali drugih oblikah odločanja oz. pri opravljanju SDK v OZD pripombo ali predlog in izrazi mnenje ter zahteva dopolnilne podatke ali dopolnilno poročilo o delu in poslovanju OZD in medsebojnih razmerjih, ne sme biti zaradi tega klican na odgovornost in ne postavljen v manj ugoden položaj. Poslovodni organ ali delavec s posebnimi po-

oblastili in odgovornostmi, ki ravnata v nasprotju z gornjimi navedbami, stori hujšo kršitev delovne obveznosti in samoupravne funkcije.

DS OZD je dolžan obravnavati vsak predlog organa SDK in odpraviti nepravilnosti, oz. obvestiti organ SDK o ugotovljenem stanju, ukrepih in stališčih. Pri uresničevanju svojih pravic in dolžnosti ima organ SDK pravico obračati se na organe, ki so pristojni za nadzorstvo nad zakonitostjo dela OZD, na družbenega pravobranilca samoupravljanja, na SDK in druge organe družbenega nadzorstva in kontrole, ter na sindikat, in z njimi sodelovati.

(Več o vsebini, nalogah in cilju delavske kontrole v naslednji številki).

Mitja Ulčar

Preurejena prodajalna kmalu odprta

Preurejena prodajalna na Linhartovem trgu v Radovljici, bo te dni nared za sprejem prvih kupcev. Na novo opremljeni lokal je izredno prijeten in funkcionalno opremljen, in bo s svojo pestro izbiro zagotovo privabil poleg stalnih strank tudi marsikaj novih.

Pomembnost vzdrževanja v OZD

Osnovna naloga službe vzdrževanja je, da zagotovi optimalni izkoristek strojev in naprav, to pomeni, da stroji in naprave obratujejo brez neplaniranih zastojev. Za izpolnjevanje teh nalog je nujno, da je organizacija službe vzdrževanja na primerni višini.

V naši delovni organizaciji imamo kombinirano t. j. centralizirano in decentralizirano službo vzdrževanja. Specifičnost naše proizvodnje, izredno širok asortiment strojev in naprav sta pogojevala potrebo po delni decentralizaciji službe vzdrževanja iz naslednjih razlogov:

- strokovni vzdrževalni kader je predvsem rekrutiran iz vrst mehanikov in ključavničarjev in je bila za prekvalifikacijo v vzdrževalce posameznih skupin strojev nujno potrebna ožja specializacija,
- kompliciranost strojev in naprav je pogojena po ožji specializaciji,
- vzdrževalci po posameznih obratih, predvsem v pletilnici, ne opravljajo samo vzdrževalnih del, marveč tudi druga kot so: izdelava shem za funkcijsko in večkrat tudi vzorčno karto, izdelovanje kart, menjava artiklov po strojih in vzdrževanje menjalnih strojev itd.

Vzdrževalci v šivalnici pa vzdržujejo in popravljajo vse stroje in naprave v šivalnici, to je krojilne, šivalne, likalne stroje itd. Iz tega sledi, da smo z decentralizirano organizacijo vzdrževanja dosegli: večjo specializacijo posameznih vzdrževalcev na posamičnih strojih, boljši pregled nad vzdrževanjem in kontrolo, hitrejši cikel menjavanja vzorcev oz. artiklov na strojih.

Ker pa imamo v tovarni več vzporednih dejavnosti in dve dislocirani TOZD v Novi Gorici in Boh. Bistrici, imamo organizirano centralno službo vzdrževanja, ki pa na žalost še zdaleč ni izpopolnjena s kadri, zato pri popravilih večkrat prihaja do neljubih zastojev.

Centralna služba vzdrževanja bi morala imeti poleg vodje vzdrževanja še sledečo zasedbo: vodja mehanične delavnice, 2 električarja, 2 mehanika za vzdrževanja vodovodnih, parnih in toplovodnih instalacij, vzdrževanja kotlovnice, kemične čistilnice, strojev v kuhinji, likalnici in prezračevalnici oz. prezračevalnih naprav, 1 mehanika za strojno obdelavo raznih delov

Preobrazba zavarovalstva in konstituiranje zavarovalne skupnosti »TRIGLAV«

Slovenski zavarovalnici »Maribor« in »Sava« sta se 2. 12. 1976 združili v zavarovalno skupnost »Triglav«, ki posluje pod tem imenom od 1. 1. letos. Integracija predstavlja preobrazbo zavarovalnic v skladu z ustavo, z zakonom o združenem delu ter zakonom o temeljnih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja, kar naj bi zagotavljalo učinkovitejše zduževanje zavarovancev (dohodka delovnih organizacij, civilnopravnih oseb in osebnih dohodkov občanov) po načelih vzajemnosti in solidarnosti, za zavarovanje premoženja in oseb pred različnimi vrstami nevarnosti, za odvrnitev ali zmanjšanje škode ter boljšo organizacijsko strukturo, ki bo nudila zavarovancem vso potrebno pomoč (servis).

Zavarovalna skupnost »Triglav« je v letu 1976 analizirala 2 milijardi in 340 milijonov dinarjev bruto premije, od tega zneska je odpadlo na Območno skupnost Gorenjske v Kranju

226.178.683 dinarjev, na občino Radovljica pa 32.820.139 dinarjev (družbeni sektor 14.802.118 dinarjev in zasebni sektor 18.018.021 dinarjev). Število zavarovanj v Gorenjski

območni skupnosti je bilo v letu 1976 — 188.212, o² tega v občini Radovljica 35.036 (družbeni sektor 3.952, zasebni pa 31.084). Za leto 1977 planira območna zavarovalna skupnost povečanje bruto premije za 16 %, ta naj bi znašala 260.522.738 dinarjev, v občini Radovljica pa 38.032.760 dinarjev (družbeni sektor 17.106.000 dinarjev, zasebni sektor 20.917.760 dinarjev).

Število zavarovanj naj bi se v letu 1977 povečalo za 3 %, za Gorenjsko območno skupnost planirajo 193.178 zavarovanj, v občini Radovljica pa 35.950 zavarovanj (družbeni sektor 4.110, zasebni sektor

31.840). Iz podatkov je razvidno, da se v zavarovalni skupnosti združujejo precejšnja sredstva. Zavarovanci, ki ta sredstva združujemo, po delegatskih načelih upravljamo z zavarovalnimi sredstvi in odločamo o poslovanju ter ukrepih za krojitev preventivne in represivne dejavnosti za odstranitev nevarnosti, ki ogrožajo ljudi in premoženje, da se prepreči ali zmanjša nastala škoda.

Zavarovanci smo samoupravno organizirani v temeljne rizične skupnosti. Imamo naslednje rizične skupnosti, industrijsko, kmetijsko, prometno, rizično skupnost komunal-

nih in družbenih dejavnosti ter osebnih zavarovanj. Konferenca delegatov, ki sta je pripravila SZDL in sindikati, odloča o oblikovanju posamezne temeljne rizične skupnosti in voli organe upravljanja temeljne rizične skupnosti: zbor delegatov in poslovni odbor. V temeljni rizični skupnosti se združujejo zavarovalne premije in poravnava zavarovalne obveznosti ter delno izravnavajo nevarnosti. Samoupravni organi odločajo o poslovnih rezultatih temeljne rizične skupnosti, o planu, o nalaganju zavarovalnih sredstev, o združevanju sredstev za dogovorjene skupne naložbe.

Zavarovanci na določenem območju (zbori vseh temeljnih rizičnih skupnosti) organizirajo skupnost temeljnih rizičnih skupnosti, z delovno skupnostjo, ki

vključno s tehnično obdelavo, 1 delavca za različna pleskarska dela in preostala dela.

Ker pa imamo od vseh naštetih kadrov le dva, je jasno, da se moramo sprijazniti z dejstvom, da vzdrževanje oz. odstranjevanje okvar ne more biti niti pravočasno niti kvalitetno, saj se mora ta strokovni kader sprotno zadovoljevati s hitrimi rešitvami, kar je seveda pogojeno s kvaliteto opravljenega dela.

Res, da si občasno pomagamo z uslugami zunanjih delavcev, vendar je treba pripomniti, da za določena dela oz. popravila nekaterih strojev pri nas ni dobiti primernih strokovnjakov, in četudi so, jih ne dobiš takoj. Nedopustno pa je, da zastoj v kotlovnici ali kemični čistilnici povzroči ozka grla v proizvodnji. Že dve leti iščemo mehanika in električarja, vendar do danes, ne vem iz kakšnih razlogov, le-teh kadrov še nimamo. Nerazumljivo bi bilo, da bi varčevali pri vzdrževanju, saj posledice pomanjkanja tega kadra že čutimo.

Zato je nujno resneje pristopiti k tem vprašanjem, saj so vrzeli pri vzdrževanju osnovnih strojev in pa vzporednih dejavnostih vedno večje.

Že večkrat smo poudarili, da je treba na novo sprejetega delavca točno seznaniti z delovnimi metodami. Z delovanjem stroja, z vzdrževanjem stroja in pa z nevarnostmi, ki mu pretijo pri ravnanju s strojem. Dvomim, da so pristojnosti za dajanje teh poučevanj in instrukcij že v začetnem obdobju dovolj pretehtane in kvalitetno izvršene. Vsak delavec, ki pride v kolektiv, bi moral imeti svojega svetovalca-mentorja, ki ga spremlja ves čas, dokler le-ta ne prične samostojno z delom. Če je delavec prepuščen vseskozi sam sebi, se kaj hitro nauči neprimernih delovnih navad, nepravilnega ravnanja s strojem itd.

Delavec pri stroju je neposredno prvi odgovoren za dnevno, tedensko vzdrževanje stroja. Izdelani so programi, ki so obešeni v proizvodnji, kjer je točno napisano, kaj mora delavec za vzdrževanje stroja napraviti (npr. pletilja oz. pletilec mora očistiti nekatere dele stroja in jih namazati, še predno prične z delom). Naloga vzdrževalca je, da izvrši kontrolo takega vzdrževanja. Na koncu izmene mora zapustiti delavec stroj in delovno mesto čisto in v takšnem stanju, kakršno je predpisano za vsak stroj posebej. Ta primopredaja strojev in delovnega mesta se lahko vrši pismeno ali ustno, kot je to določeno. V večini primerov delavci stroje vzorno vzdržujejo. Na žalost so tudi primeri, sicer redki, da

stroji niso očiščeni, oz. namazani, da sta delovno mesto in stroj nastlana z nitkami, odpadki, za nameček pa še s cigaretinimi ogorki, steklenicami itd. Obratovodje, vodje izmen, vzdrževalci so dolžni te ljudi opozarjati, vzdrževalci pa ne dovoliti upravljalcu stroja, da stroj požene, če ni očistil in namazal stroja oz. delov stroja, ki so predpisani za izmensko ali tedensko čiščenje in mazanje. Zato moram predvsem poudariti, da je primopredaja stroja in delovnega mesta zelo važen del vzdrževanja, pri katerem morata sodelovati delavca, ki si stroj predajata in pa vzdrževalec strojev kot kontrolor primopredaje.

Največji del odgovornosti pri vzdrževanju strojev pa nosi seveda mojster — vzdrževalec pri strojih. Poleg že omenjene kontrole ima še dejanske zadolžitve in sicer: dnevno čiščenje in mazanje nekaterih delov stroja, stalno kontrolo delovanja strojev in naprav (pr. v ploski pletilnici kontrola ležajev na saneh, vseh vrtljivih delov mehanizma za pogon funkcijskega mehanizma, itd.), tedensko čiščenje in mazanje, ki je določeno še posebej za vzdrževalce. Seveda pa ima vzdrževalec dolžnost, da poleg izdelave funkcijskih shem, izdelave kart, menjave artiklov, ipd., sprotno popravlja vse okvare, ki se pojavljajo.

Zato je dolžnost mojstra — vzdrževalca, da je v oddelku stalno navzoč vsako morebitno odsotnost pa mora sporočiti svojemu vodju ali komu drugemu, kakor je pač določeno. Večkrat se kopiči-

jo opravičeni očitki, ki se tičejo nekaterih vzdrževalcev, češ »saj ga iščemo, pa ga nikjer ni!« Naši vzdrževalci so zvečina vestni in dobri, vendar pa bodo morali nekateri, ki nenehno izigravajo osnovne delovne norme, za svoja dejanja tudi odgovarjati. Zelo krivično, tako do drugih vzdrževalcev kot do delavcev v proizvodnji je, da nekateri stalno postajajo v skladišču pomožnega materiala, v mehanični delavnici ali na hodnikih, vendar ne zaradi počitka, ampak klepeta, kajenja ipd. Če si nekdo za kajenje privoščiči deset odmorov po deset minut, je to 100 minut v osmih urah. Delavec pri stroju bi bil zaradi takšnega izostanka prikrajšan pri OD. Režijski delavec pa ni, zato mora v odnosu do delavca v proizvodnji take izostanke zmanjšati na minimum, da me govorimo o tem, da je tako vedenje skrajno netovariško do tistih,

ki vestno opravljajo svoje delo.

Tako kot mora imeti pri stroju red in čistočo delavec, se mora ravnati tudi vzdrževalec. Karte, rezervni deli, utenzilije, orodje in pribor moraj biti na za to določenem mestu. Pri nekaterih vzdrževalcih še vedno prevladuje miselnost: »Če stroji tečejo, lahko počivam!« Vendar pa dober in vesten vzdrževalec misli na jutri. Stalna obhodna kontrola delovanja posameznih mehanizmov je več kot potrebna, zato morajo postati preventivni kontrolni pregledi stalna praksa vzdrževalcev. Le tako bo mogoče pravočasno odstraniti ali pa se izogniti napakam na mehanizmih in na napletenem blagu. Zato je za vzdrževalce obvezen tudi pregled med upravljanjem stroja.

Vzdrževalec mora delavec v proizvodnji poučiti o pravilnem upravljanju stroja, o njegovi negi, ipd. Stroj je lahko vključen samo v prisotnosti delavca. Po vsem tem sledi, da je tesno sodelovanje med vzdrževalcem in delavcem pri stroju več kot nujno; seveda pa mora biti to sodelovanje tovariško, saj največ dosežemo z lepo besedo in pravočasnim opozarjanjem na napake.

Prezelj Marjan

skrbi za izvrševanje zavarovalnih opravil za temeljne rizične skupnosti. Almira je povezana v Gorenjsko območno skupnost v Kranju. Organi upravljanja v območni skupnosti so: zbor delegatov temeljnih rizičnih skupnosti, izvršni odbor z individualnim poslovnim organom in odborom za samoupravni nadzor.

V rizične skupnosti se združujejo zavarovanci glede na področje dejavnosti, razen rizične skupnosti osebnih zavarovanj, kjer se združujejo vsa življenska in nezgodna zavarovanja. Rizične skupnosti združujejo del zavarovalnih premij, ki so potrebne za izvrševanje v rizični skupnosti, za pozavarovanje in sozavarovanje ter izravnavanje nevarnosti, ki niso izravnavane v temeljni

rizični skupnosti, če pa so te take, da jih sama ne more izravnavati, potem jih izravna pozavarovalnica.

Organa upravljanja rizične skupnosti sta zbor delegatov in poslovni odbor. Naloga teh organov je vodenje in sprejemanje ukrepov za izvajanje poslovne politike določene rizične skupnosti, volitev delegatov zavarovalne skupnosti in pozavarovalne skupnosti.

Zavarovalna skupnosti opravlja vse vrste premoženjskih zavarovanj, premoženjskih interesov in zavarovanj oseb. Združuje zavarovalne premije, poravnava obveznosti in izravnavava nevarnosti, opravlja pasivne pozavarovalne posle itd.

Posebej je organizirana pozavarovalna skupnost »Sava«, ki opravlja poza-

varovanje s tujimi-svetovnimi zavarovalnicami.

Značilne vrste zavarovanj, ki jih izvršuje industrijska rizična skupnost, v katero sodi tudi Almira, so:

- zavarovanje pred lomom strojev,
- zavarovanje objektov v gradnji, montaži,
- zavarovanje delovnih organizacij pred nevarnostjo obratovalnega zastoja,
- zavarovanje pred vlomom in ropom,
- zavarovanje splošne odgovornosti,
- zavarovanje garancij
- zavarovanje kreditov.

Posamezniki, ki smo zavarovani, imamo možnost naslednjih vrst zavarovanj:

a) skupine življenskih zavarovanj

- zavarovanje oseb za primer smrti ali zava-

rovanje oseb za primer smrti in doživetja,

- rentno zavarovanje,
- dopolnilno zavarovanje k življenskemu zavarovanju;

b) skupine nezgodnih zavarovanj

- zavarovanje oseb pred posledicami nesreč pri opravljanju ali izven opravljanja rednega poklica,
- zavarovanje otrok in šolske mladine,
- zavarovanje potnikov v javnem prometu,
- zavarovanje posadk v letalih in poklicnih gasilcev,
- zavarovanje avtomobilske nezgode.

Zavarovalna premija, ki jo plačujemo, se deli na:

1. Tehnično premijo, ki se uporablja:

— za odškodnine in obveznosti iz zavarovalnih pogodb,

— premije za pozavarovanje in sozavarovanje,

— oblikovanje prenosne premije, škodne rezerve in pri življenjskih zavarovanjih za oblikovanje matematične rezerve,

2. del premije za izvajanje preventivnih ukrepov,

3. del premije za delovne delovne skupnosti zavarovalnih služb,

4. del premije za razširitev materialne osnove za delo delovne skupnosti.

O delegatskem delu v organih upravljanja in praktičnih rezultatih novega organiziranja zavarovalnice »Triglav« vas bomo še sproti obveščali.

Albin VIDMAR

Praznovali smo 8. marec

Proslave ob mednarodnem prazniku žensk so v naši delovni organizaciji postale že tradicionalne. Letos so nam s kulturnim programom pripravile proslavo domače recitatorke, gojenca glasbene šole Tomaž Cilenšek in Egon Dobre ter folklorna skupina osnovne šole A. T. Linharta iz Radovljice. Otvorjeni sta bili tudi dve razstavi: razstava ročnih del in pa slikarska razstava, nekdanje članice našega kolektiva Irene Leljeve, ki je bila nekaj let administratorica v pripravi dela.

Nadrealistično obliko in izraz slikarke samoukinje je na razstavi razložil častni član našega kolektiva, Tone Svetina.

Seveda nas je zanimalo, kako so proslava in obe razstavi ugajale članom kolektiva.

DOLENC ALENKA:

Proslava je bila prijetna. Tudi razstavi sta mi ugajali, le škoda, da je bilo letos manj ročnih del kot lani.

MALČI BRENCI IN ALBIN VIDMAR:

Proslava je bila prisrčna. Še posebej zaslužijo priznanje vse naše ženske, ki si odtrgajo toliko časa, da vezejo takšne lepe reči. Razstava Irene Leljeve se zdi izredno uspela. Svet fantastike, ki ga predstavlja, je izredno bogat pa tudi impresiven.

GOSNIK MIHELA:

Ugajala mi je proslava. Irene razstava pa me je presenetila! Ne poznam slikarskih tehnik in slik ne bi znala strokovno oceniti (svet naive mi je namreč blizu, ker imam brata slikarja).

GOVEDIČ FRANCKA:

Proslava je bila lepa, lahko pa bi bila malo daljša in še bolj pestra.

BLAŽIČ MILKA:

Proslava mi je bila všeč, saj je bilo to edino, kar je dalo temu dnevu praznično vzdušje.

Kar zadeva razstavi: občudujem vse ženske, ki ima-

Jo toliko volje, da lahko ob vsem drugem delu še žrtvujejo toliko časa za ročno delo.

SELAN MARIJA

Vesela sem, da ste na proslavo povabili tudi upokojenke. Priti med nekdanje kolegice je še zmeraj lepo. Všeč sta mi bili obe razstavi, še posebej pa sem vesela, da se je tako lepo uveljavila Irena. Zdi se mi, da je njen uspeh še toliko večji, ker se je do njega morala dokopati sama, brez osnov, ki jih na primer, akademskemu slikarju da šola.

MITJA ULČAR

Prireditev je bila v redu in takšno praznovanje praznika žena se mi zdi smiselno in primerno. Pohvalo zaslužita razstavi ročnih del in slikarska

razstava bivše delavke v Almiri Irene LELJEVE. Obe pomenita nekakšen začetek uresničevanja začrtanega razvoja, da bi kulturo čim bolj približali delavcem. Kajti ob hitrem raz-

voju samoupravnega organiziranja ne smemo pozabiti tudi na psihično razvedrilo delavcev, kar pa obe razstavi nedvomno tudi pomenita. Zato si v bodoče lahko samo še želimo podobnih prireditev.

MULEJ JELKA:

Rada imam lepe reči, zato sta mi obe razstavi ugajali. Še posebej pa gre vse priznanje Ireni Leljevi. Njene slike me privlačijo in se mi zdijo zanimive.

VIDA ZUPAN, ROBIČ

META, HERGOUTH META: Proslave kakršne imamo, ne bi smeli opustiti. Najbolj prisrčni so bili otroci-folkloriši. Tudi razstavi sta zelo v redu.

Smučarski dosežki Almire v sezoni 76-77

Kot vsako leto so se almirski smučarji tudi letos udeležili treh, že tradicionalnih tekmovanj, tekstiliade, občinskega sindikalnega prvenstva in smučarskega troboja Almira — Vezanine — Sukno ali občinske tekstiliade kot mu pravimo po domače. Uspehi na vseh treh tekmovanjih so bili zadovoljivi ter v mejah pričakovanih. Tekstiliada je bila letos v Kranjski Gori in sicer 18. februarja. Tekmovanje je bilo zelo množično, saj je tekmovalo skoraj 700 tekmovalcev iz 25 delovnih organizacij. Izmed 25 uvrščenih ekip se je ekipa Almire v sestavi Kokalj Mija, Kavčič Zlato, Selan Franci, Legat Jurij in Poklukar Herman uvrstila na zelo dobro 8. mesto.

Med posamezniki naj omenim le najboljše uvrstitve naših tekmovalcev po starostnih skupinah:

- 9. mesto Kokalj Mija pri mlajših članicah (89 tekmovalk)
- 8. mesto Ferjan Silva pri članicah (59 tekmovalk)
- 21. mesto Kavčič Zlato pri mlajših članih (186 tekmovalcev)
- 14. mesto Poklukar Herman pri članih (167 tekmovalcev)

23. mesto Kapus Janez pri seniorjih (69 tekmovalcev)

Naslednje tekmovanje, na katerem so tekmovali naši smučarji, je bilo občinsko sindikalno prvenstvo 19. marca na Zatniku.

Tudi za to tekmovanje je bilo pripravljenih 580 tekmovalcev vendar jih je startalo le 400. Tako velik osip tekmovalcev je tov. Matjašič, sekretar obč. Sveta ZSS označil kot neresnost prijavitelcev. Na tem tekmovanju pa so bili doseženi naslednji rezultati: ženska ekipa je zasedla 10. mesto, moška je bila na 19. mestu, skupna ekipa pa je pristala na 11. mestu.

Skupaj je bilo uvrščenih 27 ženskih, 48 moških in 23 skupnih ekip.

Naj vam naštejemo še naše najboljše uvrščene posameznike po starostnih skupinah: članice vd 35—45 let:

Ferjan Silva 21. mesto (20 tekmovalk)

mlajše članice do 29 let: Potočnik Magda 21. mesto (37 tekmovalk)

seniorji od 45—55 let: Mataln Leon 13. mesto Rogač Jakob (24 tekmovalcev)

člani 40—45 let: Tratnik Viktor 19. mesto (20 tekmovalcev)

člani 29—35 let: Poklukar Herman 9. mesto (65 tekmovalcev)

mlajši člani do 29 let: Ulčar Mitja 63 mesto (123 tekmovalcev)

Tako za Tekstiliado kot za Občinsko sindikalno prvenstvo je bilo iz Almire prijavljenih 21 tekmovalcev in tekmovalk.

Zanimivo je, da so na Tekstiliado prišli vsi prijavljeni, ker je bilo tekmovanje na delovni dan, medtem ko na druga ni bilo vseh tistih, ki so se prijavili.

Zadnje izmed treh tekmovanj, pa je bila 26. marca - troboj med Suknom, Vezeninami in Almira na Zatniku. Za to tekmovanje se je prijavilo 43 tekmovalcev, medtem ko jih je prišlo tekmovalc le 17.

Prav na troboju, kjer je bila najbolj zaželjena množična udeležba, je bilo udeležencev najmanj. Prav tako kot udeležba so bile skromne tudi uvrstitve, kar je razumljivo, saj precej naših najboljših smučarjev ni prišlo na start. Pokal za množičnost so tudi letos osvojile Vezanine z Bleda. Prehodni pokal za moško ekipo, ki je bil doslej v naših rokah, si je letos priborilo Sukno iz Zapuž, medtem ko je prehodni pokal za ženske zaenkrat še ostal v istem kolektivu. Almira je vseh treh kategorijah zasedla šele 3. mesto, kar pomeni slabšo uvrstitev od lanske, ko je moška ekipa zasedla 1. mesto, ženska ekipa 2. mesto in 2. mesto za množičnost.

Toliko o smučarskih dosežkih Almire v sezoni 76/77. Kot sem že omenil, so dosežki zadovoljivi, opozoril pa bi rad na zanesljivejšo udeležbo vseh tistih, ki se za tekmovanja prijavijo, saj bi tako zelo olajšali delo pri organizaciji tako zunanjim organizatorjem kot tudi vsem tistim, ki se s sestavljanjem ekip in organizacijo tekmovanj ukvarjamo v našem kolektivu.

Športni pozdrav.

Herman POKLUKAR

Prehrana delavk v tekstilni industriji

(Nadaljevanje z prejšnje številke.)

Določanje stanja hranjenosti nam kaže, kako so zadovoljene energetske potrebe. Konstantna teža se praviloma obdrži, če je dovod kalorij enak kalorični potrošnji. Veliko število pregledanih tekstilnih delavk ima previsoko telesno težo. Ta analitični podatek je zelo pomemben, ker so raziskave pokazale, da prevelika relativna teža delavk ne vpliva pozitivno na delazmožnost.

Prevelika kalorična poraba in prevelika debelost pri tekstilnih delavkah gre predvsem na račun prevelike porabe ogljikovih hidratov in maščob. Ni le poraba maščob prevelika — 72 odstotkov anketiranih tekstilnih delavk še vedno uporablja za beljenje hrane pretežno svinjsko mast. Čeprav so nekateri raziskovalci ugotovili, da zmerno zvišana količina beljakovin v hrani pospešuje delazmožnost, smatramo, da težina dela ne vpliva na zvišanje potreb po beljakovinah, če dobi organizem zadostno količino kalorij. Vendar predlogi časovni razmaki med posameznimi obroki (kot je pogosto primer pri delavkah, ki ne zajtrkujejo) lahko povzročijo negativno beljakovinsko bilanco, kar se mišične beljakovine trošijo za fizično delo. Raziskave so tudi pokazale, da privajanje na težko mišično delo in intenzivno potenje zahteva začasno višje količine beljakovin (tudi do 15 odstotkov), kar delavke vedno upoštevajo.

Pogostnost uživanja in količine užitega mleka so pri tekstilnih delavkah nezadovoljive. Glavni vzrok temu je verjetno opuščanje zajtrka, saj 80 odstotkov delavk zjutraj, pred nastopom dela ne zajtrkuje. Uživanje mesa in mesnih izdelkov je ustrežnejše, saj 60 odstotkov tekstilnih delavk zaužije na teden več kot pol kilograma mesa, oziroma 30 odstotkov več kot je tričetrt kilograma. Manj kot pol kilograma mesa zaužijejo predvsem mlada dekleta, ki štedijo pri dragi hrani

zaradi nabave trajnejših potrošniških dobrin. 50 odstotkov delavk zaužije manj kot 3 jajca dnevno, tako da uživanje jajc ne izboljšuje celotnega beljakovinskega vnosa pri tekstilnih delavkah.

Z zmanjšanimi energetskimi potrebami pri delu se znižuje tudi potreba po vitaminih B2 in B3 ter predvsem po vitaminu B1. Pri lahkem in srednje težkem delu dobi organizem zadostno količino vitaminov B1 že z uživanjem izdelkov iz črne moke. Težko fizično delo in delo združeno s stresi zvišuje potrebe po vitaminu C, a pri tem moramo upoštevati da je vnos C vitamina zelo odvisna ne le od njene količine v hrani temveč tudi od njegovih izgub pri skladiščenju in pripravi hrane. Potrebe po vitaminu A pri fizičnem delu niso zvišane. Mišična aktivnost ima le indirektnen vpliv na potrebe po mineralih. Naravna prehrana običajno zadošča, da zadovolji tudi večje potrebe po kalciju in fosforju pri težjem fizičnem delu. Pri mišični aktivnosti so zvišane potrebe po železu, ki ga organizem iz-

gublja pri močnejšem potanju. Pri ženskah je potrebno upoštevati tudi izgubo železa z menstruacijo.

Uživanje vitaminov in mineralov pri tekstilnih delavkah je zadovoljivo.

Analiza je pokazala, da 76 odstotkov tekstilnih delavk dnevno uživa svežo zelenjavo, a tedensko zaužije več kot 1 kilogram sveže zelenjave. Vsakdanje uživanje sveže zelenjave je pri delavkah večje kot pred desetimi leti, medtem ko je uživanje kuhane zelenjave manjše. Več kot 1 kilogram svežega sadja zaužije tedensko 58 odstotkov tekstilnih delavcev, oziroma dnevno uživa sadje 66 odstotkov delavk. Uživanje sadja ni optimalno, je pa še zadovoljivo. Ker imata krompir in fižol ugodno sestavo aminokislin, prispevata poleg kalorične vrednosti tudi k izboljšanju prehrane glede na aminokislino. Vsak dan uživa krompir 52 odstotkov tekstilnih delavk, enkrat tedensko uživa fižol 59 odstotkov delavk.

Čeprav je razširjenost uživanja alkoholnih pijač v Sloveniji velik problem, anketa ni pokazala pri tekstilnih delavkah večje redne konzumacije alko-

Nadaljevanje na 12. strani

Zgodovina oblačenja skozi stoletja — VIII.

BAROK

V obdobju renesanse je človek na novo spoznal svet okoli sebe, ga proučeval in določal. Posebno v umetnosti zgodnje renesanse se ta želja po novem odkrivanju stvari kaže v snovnem naturalizmu. Z nastopom baroka pa opazimo sprostitev. Umirjeno statično renesančno kompozicijo nasledijo dinamična kompozicija. Zdi se, kot bi se umetnik poigraval z že znanimi elementi in iskal nove, razgibane rešitve. Tudi moda se je kmalu uprla strogi ženski liniji. Krinolina je izgnila, pas se je pomaknil višje in krilo mehko pada navzdol. Trd naborek okoli vratu se je razvil v ploščat, po ramenih padajoč ovratnih iz bele čipke. Tudi rokavi se končujejo s široko, nazaj obrnjeno čipko. Pojavile so se svilene pentlje in rozete, ki so krasile bodisi obleko ali pa lase.

Podobne značilnosti pa opazimo tudi pri moški modi. Tudi tu se je pas preselil višje in je okrašen z rozetami. Hlače niso več balonaste, pač pa postanejo ožje, daljše, segajo prek kolen. Včasih se zaključujejo s čipko, tako kot ovratnik in manšete. Plašč se je preoblikoval v široko, kratko pelerino. Klobuk je velik, s širokimi

krajci in okrašen z nojevimi peresi. Visoki usnjeni škornji z osotrogam segajo do hlač.

V času Ludvika XIV., ki so ga imenovali tudi »sončni kralj«, se je center mode preselil v Pariz. Vsak mesec so pošiljali velike pupe v Anglijo, Španijo in Nemčijo z vedno novimi modeli za vse priložnosti.

Na francoskem dvoru se je izoblikovala nova moda. Moški plašč se je spremenil, postal je dolg, ozek s širokimi rokavi. Tudi suknjič se je podredil dolžini kazaka. Belo čipkasto srajco so krasili vedno večji žtboji. Razni našitki, pentlje in žepi so poraščali oblačilo. Ozke hlače so segale le do kolen. Svilene nogavice in čevlji z visoko peto so nadomestili usnjene škornje.

Na glavah so se pojavile napudrane lasulje, pod roko pa so nosili nepraktičen klobuk-triogeltnik.

Tudi žene so hotele postati bolj vitke. Zato so znova osvojile steznik. Poleg tega so vrhnja krila na bokih spodrecale, zadaj pa se je krilo spremenilo v dolgo vlečko, ki je bila vedno bogato okrašena. Pojavi se dekolte in prvič po antiki so žene razkrile roke do komolcev.

Seveda žene tudi pri pričeski niso zaostale za možmi. Glavo so krasile z raznimi stolpiči trdo nagubanega platna in jih umetelno prepletale z lasmi.

Tako ženska kot moška oblačila so bila izdelana iz razkošnih materialov v živih barvah. Žamet, svila in brokat so bili vezani s srebrnimi in zlatimi nitmi. Drago kamenje je krasilo obleko. Najbolj priljubljen drag kamen je bil diamant, ki so ga uporabljali za gumbce. Kostim je bil kar prenasičen s samim bogastvom.

ROKOKO

V Angliji se je moda pomeščanila in v obdobju regence postala preprostejša, vendar pa se rokoko ni sprijaznil z novo modo. Nasprotno, kot bi bili kostumi iz obdobja regence, očiščeni vse odvečne navlake prejšnje dobe, ustvarjeni le za to, da so jih lahko v rokokoju znova okrasili. Zopet se pojavijo pentlje, naborki, umetne cvetlice, ki se bohotojno po vedno širšem krilu s kriavilino, život pa je tesno stisnjen v steznik.

V času Ludvika XV. si žene zopet nadenejo napudrane lasulje. Pričeska postane prava umetnost in doseže pretirano velikost. To je čas Marije Antoinete, za katere fantazijsko garderobo je skrbela Rosa Bertin, prva poznana modna kreatorka.

Moški so še vedno odeti v svilo nežnih barv, nosijo bele svilene nogavice in črne čevlje z veliko zaponko in z visoko peto.

Bel puder je prekril lasulje in obraze žena in mož. Tudi šminko so uporabljali tako eni kot drugi.

NAGRADNA KRIŽANKA

Kranj

P GORENJSKA

revije

ALMIRA 1977

070 489(497 4 Radovljica)

191100502

COBISS

Nadaljevanje z 11. strani

hola. Po odgovoriv v anketi (ki jih je seveda potrebno vrednotiti z rezervo) uživa dnevno alkohol 4 odstotke delavk, medtem ko 52 odstotkov delavk ne uživa alkohola niti enkrat tedensko.

Specialistični zdravstveni preglezi delavk kot sestavni del te analize so pokazali, da so glavni zdravstveni problemi tekstilnih delavk kronične degenerativne bolezni gibal, psihonevroze, poklicne okvare sluha in kronične bolezni sečil in spolovil. Močno prisoten, a premalo definiran zdravstveno-socialni problem tekstilnih delavk je kronična utrujenost. Vendar je klasični in glavni zdravstveno-socialni problem tekstilnih delavk še vedno nočno delo. Delavke, ki delajo v nočni izmeni, so imele večje subjektivne težave zaradi kronične utrujenosti in krvnih preiskav.

Iz rezultatov te analize so dobro razvidne smeri preventivnih ukrepov za čuvanje in izboljšanje zdravja ter delazmožnosti tekstilnih delavk. Potrebno je še nadalje kakovostno izboljšati prehrano tekstilnih delavk, predvsem je potrebno povečati uživanje mesa in mleka, a zmanjšati uživanje maščob ter popolnoma opustiti beljenje s svinsko mastjo. Izboljšanje prehrane tekstilnih delavk je nujno potrebno dopolniti z izboljšanjem prehranbenega režima.

Če želimo, da tekstilne delavke zmanjšajo svojo telesno težo in izboljšajo delovno storilnost ob izmanjšanju utrujenosti, morajo uživati manjše, pravilno razporejene obroke hrane dnevno, nikakor pa ne smejo opuščati zajtrka ter konzumirati le dva količinsko preobilna obroka hrane dnevno.

Prehranbeni preventivni ukrepi za očuvanje in izboljšanje zdravja ter delazmožnosti tekstilnih delavk niso naloga le za same delavke, temveč so tudi naloga njihovega širšega okolja: družine, organizacije združenega dela, krajevne skupnosti in strokovnih služb za higijeno prehrane.

dr. Marijo Kocijančič

QR	ODPLAČEVANJE	RAČUNSKA OPERACIJA	ŽENSKO IME	KRAT. IRSKA REPUBL. ARMADA	HRAPAVOST	QR	SESTAVIL MITJA ULČAR	SANOGLASHNIK	RIMSKA LJUBLJANA	GROZA STRAH	DOBA VEK	PREDLOG	ZIMSKI POJAV NA DREVU	VELIKI ČRNOG. PESNIK	ENAKA SANOGLASHNIKA	
↓							TOVARNA NA BLEDU PLESNA POKUKA (BLED)									
GRŠKA BOGINJA USODE							OBNOČJE REKE NORAVE									
MAZNA-NILO ANONSA							PRAVOJL. VER. PADOB. SIBČNOST, URNOST					JANEZ ERJEN. PRIVRZEN. DONOVINI				IZRAEL. PRISTANIŠČE
POTOČNA ŽIVAL				REKA V SRBIJI							ZELENA DREK. ZABA. PRITRDILNICA					
VRSTA STARE LADJE									SOLM. ZLOG. EGIP. BOG SONCA				AM. KRAT. V ROKU. KRAJ PRI CELTU			
RIMSKA DVE			QR	RIBNIČAN. MEDMET. PETER. GRJEN				ZAP. ČRKI. ABECEDE	SRB. M. IME. MUSLIM. SODNIK							
ZVEZA TABOR. NIKOV			PENIŠTVO. VIŠJI. PAZNIK									OSKAR. ZANON. MEDMET. BOLEČINE		SREDOZ. LEPOTNI. GRM		VRSTA. ZBIR.
POMILOSTITEV										TUJE M. IME. IRSKI. REPUB. SV.						
AMER. OBVEŠČ. AGENCIJA				21. IN 15. ČRKA. ABECEDE			KARTA. PRI. TAROKU	BARBARI. MANDALI								
KRATICA ZA IREDENTIZEM				STAROSL. PVAČA	GOŠTIL. NIČAR. TOČAJ							NAROČILO. VALOG. REDKOST. DRAGEC.				
SKRAJ. NAZIV ZA JAPONCA					KRAT. ZA. SHUČAR. KLUB		MAST ZA. KOLESJA	PRŠICA. MOSKO. IME								OKRASNA PTICA
NAUK O ANALIZI										ZAČ. ZNAN. SLOV. PISAT. ŽENSKO. IME			IGOR. PRETNAR. 12. IN 15. ČRKA. AB.			
QR	JOVAN. ZNAJ. TOVARNAV. ZAPUŽAN			SLEP. BRBLJAV	SIRSKI. DRŽAV. NIK	IZDEL. SODOV							SOURAŽ. ŽELEZA. SPICEK. SINE			
HARIBOR. ZIMSKOP. BEL. DUŠAN							NOŠKO. IME. PREGVOZ. JREDISTVO									
QR		GRŠKI. OTOK. TUKJA. ZA. OLJE				PIETEO. RITI								STARIN. VEZNIK	VRSTA. HRATA	POGAN. NEVBR. NIK
REKA V KRANJU						ZNANKA. IT. VOZIL. EPOS			LENA. ŽENSKA							
NIKALNI PRISLOV			ŽENSKO. IME						TEMPELJ. V. ATENAN							
ŠVED. KRAJ					DRŽA. POLOZAJ					SOZVOČJE. TONOV						

GLAVNI UREDNIK:

Mitja Ulčar

ODGOVORNI UREDNIK:

Zlato Kavčič

Uredniški odbor: Milka Blažič, Zoran Bulut, Maruša Černilec, Katja Kos, Brigita Ropret, Mila Mežek, Valentin Pinter, Tatjana Bratuša, Alenka Bole — Vrabc Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov z odločbo št. 421-1-72/77

TISK: Knjigovoznica tiskarna Radovljica

alpska modna industrija

REŠITVE NAGRADNE KRIŽANKE POŠLJITE NA UREDNIŠTVO »ALMIRA« DO 5. MAJA 1977.

NAGRADE:

I. 150 DIN — II. 100 DIN — III. 80 DIN — IV. 50 DIN